

Förhistoriska boplatser och historisk bytomt vid Fullerö–Storvreta

Arkeologisk förundersökning

Fornlämning 207, 601, 602 och 640

Uppsala socken

Uppsala kommun

Uppland

Berit Schütz & Hans Göthberg

UPPLANDSMUSEET

Förhistoriska boplatser och historisk bytomt vid Fullerö–Storvreta

Arkeologisk förundersökning

Fornlämning 207, 601, 602 och 640

Uppsala socken

Uppsala kommun

Uppland

Berit Schütz & Hans Göthberg

Rapport 2007:06, arkeologiska avdelningen

© UPPLANDSMUSEET 2007

PLANER: Kerstin Åberg, Berit Schütz och Hans Göthberg. På samtliga planer är norr mot figurens överkant. Teckenförklaringen är gemensam för planer över schakt och anläggningar och redovisas i figur 7.

FOTON: Upplandsmuseet om inget annat anges.

OMSLAGSBILD: Vy mot Fyrisån och platsen för Fullerö gamla bytomt, Uppsala socken, Uppland.

Foto: Elin Säll.

ALLMÄNT KARTMATERIAL: Copyright Lantmäteriverket. Ärende nr MS2006/1674.

Upplandsmuseet, S:t Eriks gränd 6, 753 10 Uppsala
Telefon: 018 - 16 91 00 (vx). Telefax: 018 - 69 25 09
www.upplandsmuseet.se

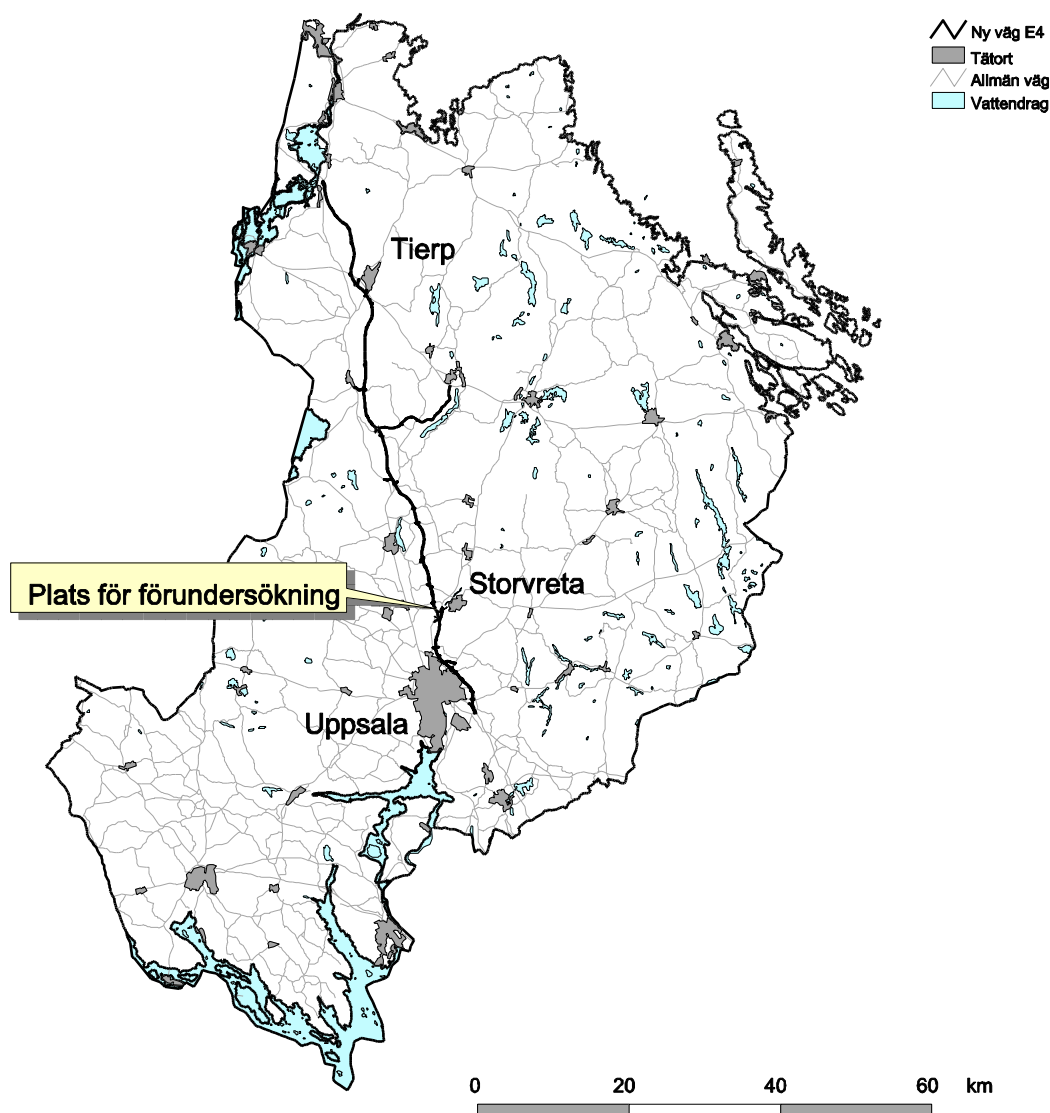
Innehåll

Inledning	7
Topografi och fornlämningsmiljö	8
Historiska källor och äldre lantmäterikartor	11
Målsättning, metod och prioriteringar	14
Målsättning	14
Metod	14
Prioriteringar	15
Resultat	16
Yta A	16
Yta B	20
Yta C	23
Yta D	26
Fynd	37
Naturvetenskapliga analyser	42
Diskussion	43
Sammanfattning	45
Administrativa uppgifter	46
Referenser	47
Bilaga 1 Schakt- och anläggningslista	48

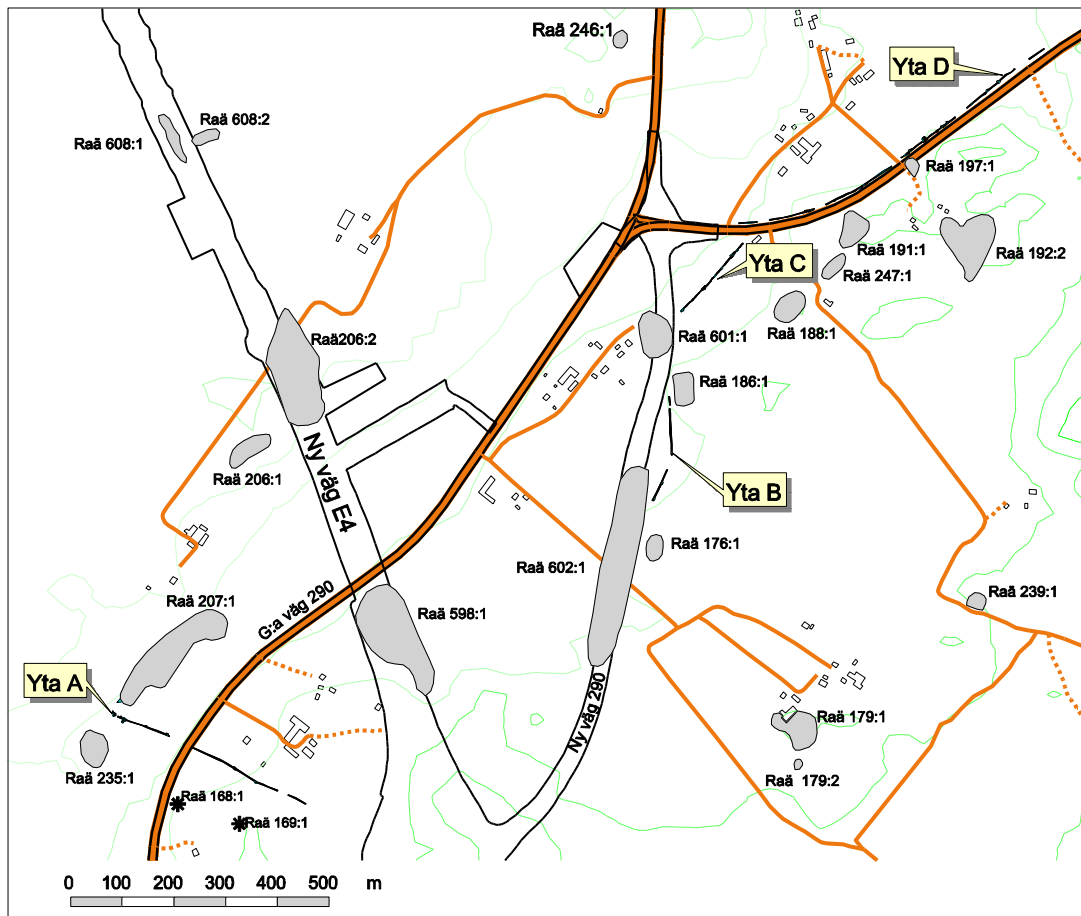
Inledning

I november 2006 utförde Upplandsmuseet en arkeologisk förundersökning mellan Fullerö och Störvreta i Uppsala socken. Förundersökningen föranleddes av anläggandet av VA-ledning och utfördes efter tillstånd i beslut från länsstyrelsen i Uppsala län (dnr431-12792-06). Uppdragsgivare var Uppsala kommun, VA- och avfallskontoret.

VA-ledningen, med ett arbetsområde på cirka tio meter, skulle beröra delar av fastigheterna Fullerö 21:57, 21:58 samt 23:28. Inom dessa områden drogs förundersökningsschakt inom fyra ytor (A–D).

Figur 1. Översiktsplan som visar området för förundersökningen Fullerö–Störvreta, norr om Uppsala.

Figur 2. Översiktsplan över schakt (ytorna A–D) dragna inför VA-ledning Fullerö–Storvreta samt fornlämningar i området. Vägar i området markerade. Observera att schakten vid yta D sträcker sig längs merparten av norra sidan av vägen, från "spetsen" av yta C och mot nordost.

Topografi och fornlämningsmiljö

Förundersökningsschakten berörde till största delen åkermark, västra delen av yta D löpte dock genom en hästhage. Yta A sträckte sig på båda sidor om gamla väg 290. Den västra delen låg i flack, plöjd åkermark invid Fyrisån. Terrängen steg därefter mot öster, nivåerna över havet låg på cirka 15–27 meter över havet. Åkern i denna del låg i träda. Allra längst i öster, ner mot ån, låg på var sida fornlämningarna RAÄ 207 och 235, som utgjorde delar av Fullerö gamla bytomt. Några arkeologiska undersökningar har aldrig utförts i anslutning till fornlämningen, men enligt lantmäterikartor från 1600- och 1700-tal låg en av byns gårdar inom det område som berördes av ledningen (se vidare kapitlet *Historiska källor och äldre lantmäterikartor*). I anslutning till ytans östra del låg i söder ett större impediment, blockigt och till största delen bevuxet med lövträd och buskar. På detta låg fornlämningarna RAÄ 168 och 169, två stensättningar.

Figur 3. Vy över yta A, schakt 2708. På impedimentet till vänster låg RAÄ 235 och bland träden till höger dolde sig RAÄ 207 samt resterna av en jordkällare. Bilden är tagen mot väster. Foto: Elin Säll.

I närheten av yta A låg också gravfältet RAÄ 206:1 med högar och stensättningar från yngre järnålder (550–1050 e.Kr.), boplatsen RAÄ 206:2, grav- och boplatsoområdet RAÄ 608 vid Skärna samt boplatsen och gravfältet RAÄ 598 vid Fullerö. Delar av dessa fornlämningar undersöktes 2002 inför anläggandet av ny väg E4 (Östling 2003; Björck & Appelgren 2006). Dateringarna hamnade främst i äldre järnålder (århundradena runt Kristi födelse).

Yta B låg öster om ny väg 290. Markslaget var höstsådd åker. Schakten låg i nord-sydlig riktning, i områdets mitt syntes en tydlig svacka i terrängen. Här var nivån över havet cirka 23 meter. Högsta nivån, cirka 24 meter över havet uppnåddes längst i söder. I anslutning till yta B fanns två gravfält, RAÄ 176 (med stensättningar) och 186 (med högar och stensättningar), grav- och boplatsoområdet RAÄ 179 med stensättningar och skärvstenshögar samt RAÄ 239, en husgrund från historisk tid. I sydväst anslöt dessutom RAÄ 602, en stor boplats vid Trekanten som delundersöktes 2003 (Onsten-Molander & Wikborg 2006). Här påträffades bebyggelse från perioden äldre bronsålder till vendeltid (1800 f.Kr.–800 e.Kr.), men också spår efter olika verksamheter i form av ugnar och tjärframställningsgröpar.

Schaktet vid yta C låg i sydvästlig–nordöstlig riktning, mellan ny väg 290 och infartsvägen mot Storvreta. Markslaget utgjordes av plöjd åker och terrängen sluttade svagt åt väster. Nivåerna över havet låg på cirka 22–23 meter. I sydväst anslöt yta C till RAÄ 601, boplats Björkgården som också delundersöktes 2003 (Onsten-Molander & Wikborg 2006). Utöver bebyggelse påträffades där några mindre ytor med tunna

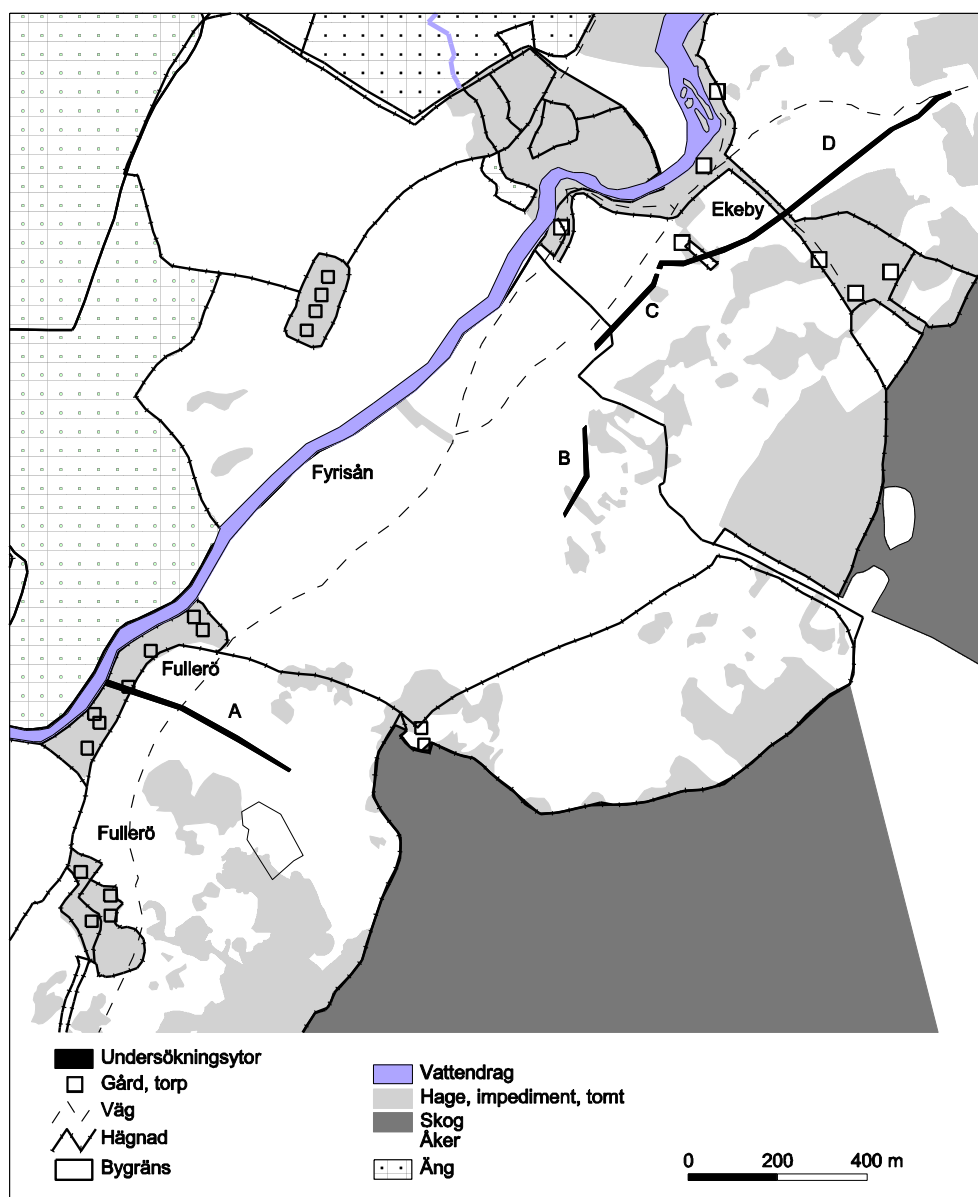
kulturlager. Dateringarna hamnade i yngre bronsålder–folkvandringstid (1100 f.Kr.–550 e.Kr.).

Yta D berörde den längsta sträckan och löpte på norra sidan av infartsvägen mot Storvreta. Den västra delen låg mellan de båda infartsvägarna mot Ekeby och vid undersökningstillfället gick här hästar och betade. Den östra delen av ytan bestod av stubbåker. Terrängen här var tämligen flack, en liten svacka kunde anas på mitten. Nivåerna i denna del av ytan var cirka 23–26 meter över havet. I den västra delen av området steg terrängen kraftigt mot öster, upp mot en moränrygg. Längst åt väster var höjden 21,50 meter över havet och högst upp på moränryggen 27,50 meter över havet. Även söder om vägen in till Storvreta märktes bitvis en stor nivåskillnad. Åkerlappar låg inklämda mellan större impediment till största delen bestående av blockig morän, uppstickande berg i dagen och bevuxna med lövträd. Fornlämningssmiljön i anslutning till yta D bestod till stor del av husgrunder från historisk tid (RAÄ 192:2, 197:1 och ett stycke åt nordväst RAÄ 246:1) samt gravfält med högar och stensättningar (RAÄ 191 och 247). Invid gravfältet RAÄ 191 undersöktes 1989 delar av en boplats från äldre järnålder inför byggandet av en gång- och cykelväg (Karlenby 1993).

Endast ett urval av fornlämningarna i anslutning till förundersökningsschakten har tagits upp här. Ett spektakulärt fynd förtjänar dock lite extra uppmärksamhet. År 1917 när grunden till ett nytt handelshus i Ekeby grävdes, påträffades ett skelett. Kroppen hade legat i en tråkista, men av den återstod endast fyra spikar. Ytterligare föremål i anslutning till kroppen var två små silverbleck och fem glaspärlor. Skelettet var troligen från vikingatid (800–900-tal) och man gjorde antagandet att det kan ha funnits fler gravar i området (SHM 15992; Wallner 1994, s. 50).

Historiska källor och äldre lantmäterikartor

De äldsta beläggen för Fullerö är från 1299 "Fuldrethum" och för Ekeby från 1357 "Ekeby" (DMS 1984, s. 185 ff.). I det förra anses förledet innehålla ett äldre namn på denna del av Fyrisån. Efterledet anses innehålla ordet "ed", vadställe (Wahlberg 2003, s. 83). Fullerö bestod enligt 1540-talets jordeböcker av tio gårdar av varierande storlek, medan Ekeby bestod av fem gårdar. Uppsala domkyrka var den dominerande jordägaren, med fem respektive två gårdar. Andra kyrkliga institutioner ägde en gård i vardera byn. Därtill fanns tre respektive en gård som var arv och eget samt frälse i respektive by. I båda byarna fanns en skattegård (DMS 1984, s. 185ff.).

Figur 4. Historiskt kartöverlägg av Ekeby och Fullerö med utgångspunkt i lantmäterikartor från 1705 (LMV B22-7:1) respektive 1763 (LMV B22-9:2). De förundersökta sträckorna löpte nästan helt och hållet i dåvarande åkermark. Undantaget var vid Fullerö, där den norra bytomten berördes.

Bebyggelsen i Fullerö var enligt de äldre lantmäterikartorna uppdelad på två skilda bebyggelselägen (figur 4). Tre gårdar låg i en sluttning i söder (Söderbyn) och de sju andra låg mer låglänt vid kanten av Fyrisån, något längre norrut. Kartor finns från tre skilda tillfällen, en geometrisk avmätning 1640, en ägodelning 1720 och storskiftet 1763. De två förra visar en relativt likartad bild, medan den senare uppvisar att tre hemman kluvits. Det norra byläget övergavs efter laga skiftet, varav bebyggelsen i den södra delen hade flyttat enligt häradskartan från 1863.

Förundersökningen berörde den norra delen av byn. Gårdarna låg något oregelbundet inom denna del, med grupper om tre i norr och två i söder och däremellan två glest placerade. De södra gårdarna hade också en tendens till att vara placerade vid bytomtens östra gräns, vilket bör vara en avspeglning av närheten till ån. Kartan från 1763 visade dock att en gård låg vid den västra kanten. Eftersom markeringarna på kartan för gårdarna bara är schabloner, är det oklart hur många byggnader som ingick och hur stor utbredning gårdarna hade samt byggnadernas exakta placering. Längs med bytomtens östra gräns löpte en väg enligt kartan från 1720. Sannolikt har den funnits redan 1640.

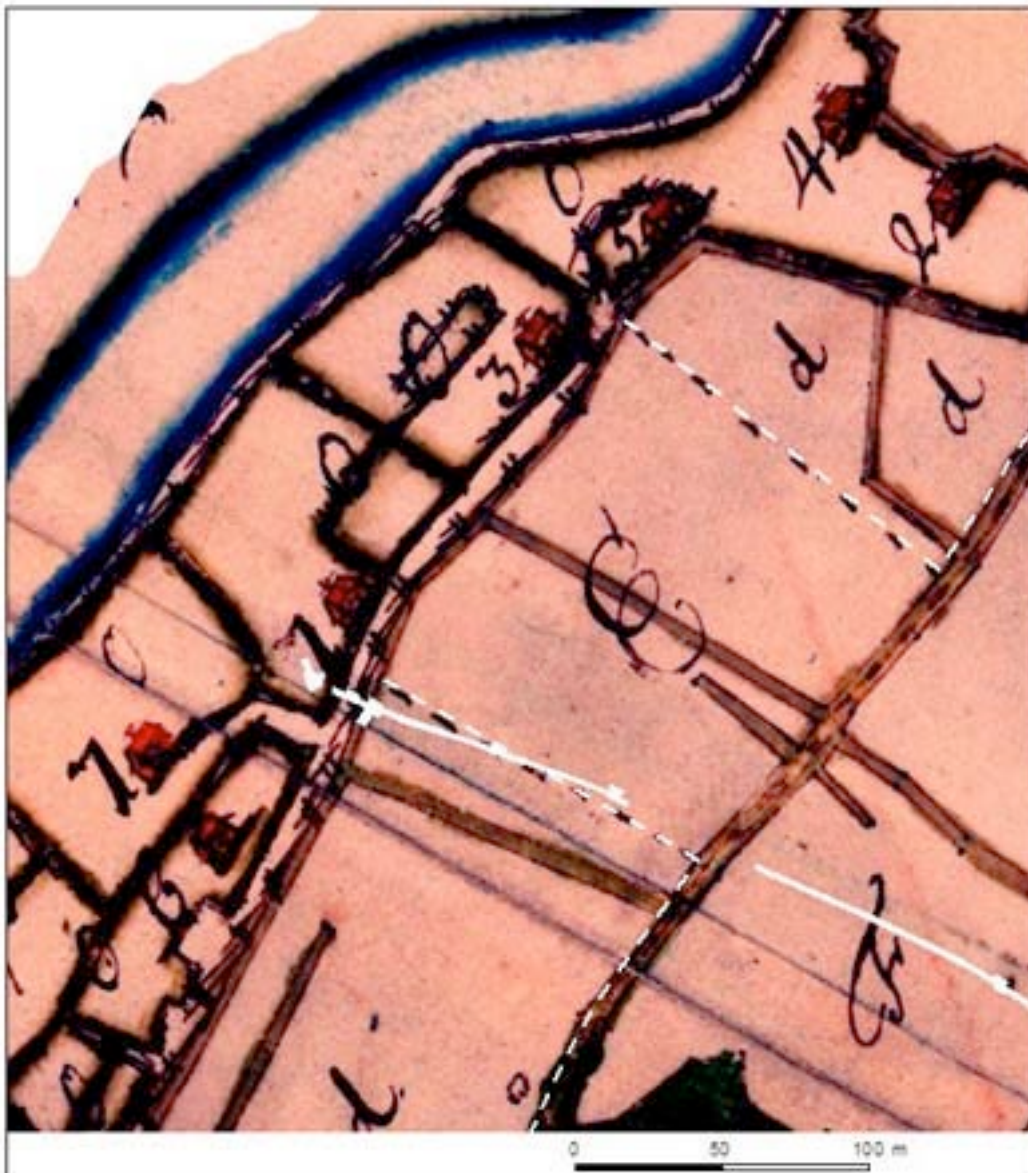
En jämförelse mellan förundersökningen och kartorna visar att en av de ovan nämnda gårdarna i bytomtens mittersta del skulle ligga strax norr om det grävda schaktet (figur 5). Lämningar av detta gårdsläge finns också i form av en platåliknande förhöjning med en källargrund, strax norr om schaktet.

<i>1500-tal</i>	<i>Karta 1640</i>	<i>Karta 1720</i>	<i>Karta 1763</i>
kan 5 öre	Gård 1. kr 5 öre	Gård 5. kr 5 öre	Gård K. 5 öre
kan 6 ö	2. fr V6 ö	2. fr V6 ö	M. 6 ö
kan 6 2/3 ö	3. kr 6 2/3 ö	4. kr 6 2/3 ö	N. 6 2/3 ö
fr –	4. fr 5 2/3 ö+V4 ö	3. kr 5 1/3 ö+V4 ö	L. 9 2/3 ö
kan 6 1/3 ö	5. fr 6 ö+V2 ö	1. kr 6 ö+V2 ö	D. 8 ö
frt 2 ö	Ingår i 5.		
aoe 8 ö	6. akad 8 ö	7. akad 8 ö	H. akad 4 ö
			J. akad 4 ö
aoe 8 ö	7. akad 8 ö	6. akad 8 ö	F. akad 4 ö
			G. akad 4 ö
sk 8 ö	8. sk 8 ö	8. sk 8 ö	E. 8 ö
kan 8 1/3 ö	9. fr	9. kr 8 1/3 ö	B. 4 1/6 ö
			C. 4 1/6 ö
ky 9 2/3 ö	10. kr 9 2/3 ö	10. kr 8 1/3 ö	A. 8 1/3 ö

Tabell 1. Tolkning av gårdarnas placering i Fullerö efter ägonatur och örestal (ö) enligt DMS (1984) och äldre lantmäterikartor. Gruppering av gårdarna från norr. V betecknar Wijorden (LMV B22-9:A96-99, B22-9:1, B22-9:2). Övriga förkortningar: kan=kanonikatshemman, fr=frälsehemman, frt=frälsetorp, aoe=arv och eget, sk=skattehemman, ky=kyrkoheemman, kr=kronohemman och akad=akademihemman.

I den norra änden av byläget vid ån låg de fyra gårdar som ingick i Fullerö kanonikat. De sistnämnda gårdarna kallades 1541 tillsammans Bosgården. I motsats till de andra gårdarna i Fullerö redovisades dessa fyra gårdar under 1500-talet i tiondelängder för Ärentuna socken i Norunda härad. De fyra gårdarna donerades till Uppsala domkyrka 1357 av Anders Eskilsson och Ingeborg Eskilsdotter (lejonlilja) (DMS 1984, s. 188f.). Sannolikt var det en högmedeltida huvudgård som delats upp på landbogårdar (Sigurd

Rahmqvist, muntlig uppgift). Insprängd mellan kanonikatets gårdar låg den gård som under 1500-talet var i frälse ägo. Den gård som kom att tangeras av förundersökningen var den sydligaste av kanonikatets gårdar (figur 5).

Figur 5. Utsnitt över Fullerö bytomt ur karta från 1720 (LMV B22-9:1). Schakt från förundersökningen (vit markering) drogs strax söder om gård nr 1, som från och med 1300-talet ingick i Fullerö kanonikat vid Uppsala domkyrka. Invid bytomten låg de åkrar (d) som ingick i "Wijorden" (vit streckad markering).

Ytterligare ett ovanligt drag är att kartorna 1640 och 1720 visar att det inom byns ägor fanns åker och äng som redovisades för sig, "Wijorden". Dessa åkrar låg både i anslutning till bebyggelsen i de norra och södra delarna av byn. Två av de gårdar som ingick i Fullerö kanonikat och 1500-talets frälsegård brukade dessa åkrar. En viktig skillnad är dock att denna jord bara motsvarade hälften av vad som ingick i Fullerö kanonikat.

De två södra gårdarna ägdes av Uppsala akademi. De kan genom en jämförelse av örestalet identifieras med två arv och eget-gårdar under 1500-talet. Dessa anges ha ingått i Fullerö rättardöme 1531, men 1541 i Häggeby rättardöme (i Skuttunge socken). I rättardömet ingick också en gård i Fansta och tre gårdar i Tuna i Bälunge socken (DMS 1984, s. 188ff.). I Fullerö rättardöme ingick gårdar som tillhörde fädernearvet för Gustav I (Söderberg 1977, s. 19f.). En närliggande tanke är därför att också rättardömet kan ha varit en övertagen äldre struktur. Ett rättardöme var den lägsta enheten i den medeltida godsförvaltningen och bestod ofta av gårdar spridda i flera socknar. Rättaren var en av landbönderna som utöver sina ordinarie uppgifter hade i uppdrag att samla in avraden (Norborg 1969, spalt 592f.).

Ekeby hade också en uppdelad bebyggelse. Två gårdar låg enligt kartan från 1640 invid ån, medan de två andra låg på höjderna längre österut. På kartan 1705 fanns tre gårdar invid ån och två på höjderna (figur 4).

Förundersökningens ytor A och B berörde mark som enligt kartorna över Fullerö nyttjades som åker redan enligt 1640 års karta. Ytorna C och D berörde Ekebys mark och även i dessa fall berördes nästan enbart åkermark. Ett undantag fanns i den södra delen av yta C där sträckningen berör en tidigare trädgård. Denna tillhörde en gård som tillkommit mellan 1640 och 1705.

Målsättning, metod och prioriteringar

Målsättning

Målsättningen för de sträckor som förundersöktes var att klargöra fornlämningarnas utbredning inom arbetsområdet för VA-ledningen. I de fall fornlämning kunde konstateras skulle deras omfattning, karaktär och bevarandegrad fastställas. Detta för att få ett underlag för en bedömning av lämningarnas kunskapsvärde och för ett beslut rörande fortsatta antikvariska åtgärder.

Metod

Förundersökningens huvudmoment på samtliga ytor var schaktgrävning med grävmaskin. Schakten grävdes huvudsakligen med enkel skopbredd, 1,80 meter, och drogs i sträckningens längdriktning med vissa hopp till exempel vid diken, vägskyltar samt när anläggningsfrekvensen i ett schakt tunnade ut eller helt avtog. I vissa fall utökades schaktbredden för att bättre kunna avgöra huruvida de påträffade lämningarna ingick i någon konstruktion.

Sammanlagt upptogs 14 sökschakt med grävmaskin inom de fyra ytorna. Ploglagret banades av skiktvis ned till den nivå där arkeologiska objekt kunde förväntas framkomma. De arkeologiska objekten rensades fram för hand, mättes in i plan och beskrevs. Ett urval av anläggningarna grävdes för att klarlägga bevarandeförhållanden, fyndfrekvens och för insamling av material till analyser. Grävning och undersökning av arkeologiska objekt utfördes för hand. Inom de delar av sträckningen där få lämningar påträffades undersöktes samtliga arkeologiska objekt. Detta eftersom dessa delar inte

skulle komma att bli aktuella för en eventuell slutundersökning. Även mer tveksamma objekt undersöktes för att erhålla ett så säkert och bra underlag som möjligt inför bedömningen av eventuella fortsatta antikvariska insatser. Vid dokumentation av de arkeologiska objekten grävdes 50 % bort och sektionerna ritades i skala 1:20 på ritfilm. På denna gjordes också den grundläggande beskrivningen samt en typbestämning av objektet och en tolkning av dess förmodade funktion.

I de kulturlager som framkom grävdes ett mindre antal provgropar för att klarlägga tjocklek, sammansättning och fyndfrekvens.

Schakt, arkeologiska objekt och topografiska företeelser dokumenterades i plan med totalstation och i vissa fall kompletterades dokumentationen även genom digital fotografering. Mätdata överfördes till den digitala dokumentationsmodellen Intrasis. Där registrerades även anläggningar, fynd och prover. Eftersom undersökningen ägde rum relativt sent på året skedde registreringen efter det att fältarbetet var avslutat.

I fält togs prover för vedartsanalys och ¹⁴C-datering från arkeologiska objekt som föreföll vara relevanta för fornlämningarna som helhet. Vedartsanalysen klargjorde egenåldern för träkol och ved inför datering och utfördes av Thomas Bartholin, Scandinavian Dendro Dating. ¹⁴C-analyserna utfördes av Göran Possnert vid Ångströmlaboratoriet, Uppsala universitet. Det osteologiska materialet analyserades översiktligt av Evelina Johansson, arkeolog med osteologisk kompetens, anställd vid Upplandsmuseet och delaktig i förundersökningen. Arkeolog Hans Göthberg, Upplandsmuseet, utförde de fördjupade studierna av det äldre kartmaterialet. Fyndmaterialet, utöver benmaterialet, från bytomten klassificerades av medeltidsarkeolog Joakim Kjellberg, Upplandsmuseet.

Vid fynddokumentationen eftersträvades en stor noggrannhet när det gällde den kontextuella lokaliseringen. Fyndenheterna mättes in, alternativt länkades till respektive fyndkontext eller arkeologiskt objekt. Vid efterbearbetningen delades fyndenheterna upp i fyndposter, i enlighet med uppbyggnaden i det digitala systemet Intrasis. Efter rengöring och registrering gjordes ett urval av vilka fynd som inte skulle magasineras. Detta gjordes efter en bedömning av dess relevans för lämningarna, till exempel sparades inte bränd lera eller allt fyndmaterial från historisk tid. De fynd som sparades förpackades efter registrering i fyndaskar av papp och plastpåsar (avsedda för ben) inför vidare förvaring, först i Upplandsmuseets lokaler i Uppsala i samband med rapportarbetet och därefter i Upplandsmuseets föremålsmagasin i Morgongåva.

Fynd av metall som bedömdes vara informationsbärande skickades in för konservering. Inställningen var att de fyndkategorier som inte utgjorde ett massmaterial skulle konserveras. Övriga metallföremål beskrevs och registrerades, men tillvaratogs inte.

Prioriteringar

Prioriteringar gjordes när det gällde analyser av prover. Efter avslutad förundersökning stod det klart att vissa ytor kunde lämnas utan vidare antikvariska åtgärder, trots att de innehöll förhistoriska lämningar. Dock fanns en önskan från Upplandsmuseets sida att prioritera ett antal dateringar från berörda ytor, detta dels med tanke på framtida diskussioner kring områdets historiska utveckling dels med tanke på eventuella framtida exploateringar av områdena. I samråd med länsstyrelsen bestämdes att utöka antalet prover för analys från tre till fem, allt inom projektets ekonomiska ramar.

Resultat

Vid förundersökningen upptogs sammanlagt 14 schakt längs med sträckningen för den nya vatten- och avloppsledningen. Den sammanlagda schaktlängden uppgick till cirka 1250 meter och ytan var cirka 2515 m². I de grävda schakten mättes totalt 109 arkeologiska objekt in. Två inmätta objekt utgick efter undersökning. Merparten av schakten grävdes i åkermark, med undantag för schakten 1348, 1883 och 1962 på yta D, som låg i en hästhage samt schakt 2699 på yta A som låg i mark som var gräsbevuxen. Sammanlagt tio schakt innehöll anläggningar, resterande fyra schakt var helt tomma. Nedan redovisas resultaten för varje yta (A–D) separat. Fynden beskrivs närmare i ett eget kapitel (se kapitlet *Fynd*), schakten och anläggningarna beskrivs närmare i *Bilaga 1*.

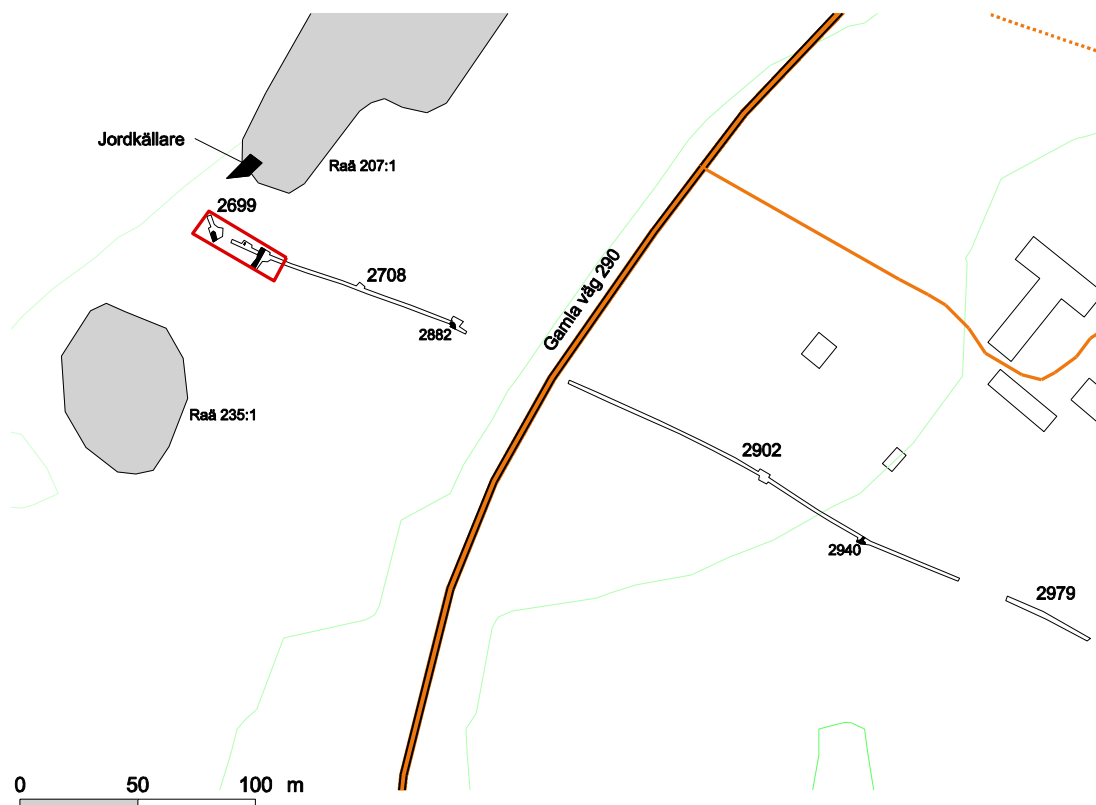
Yta A (RAÄ 207)

Arkeologiska objekt

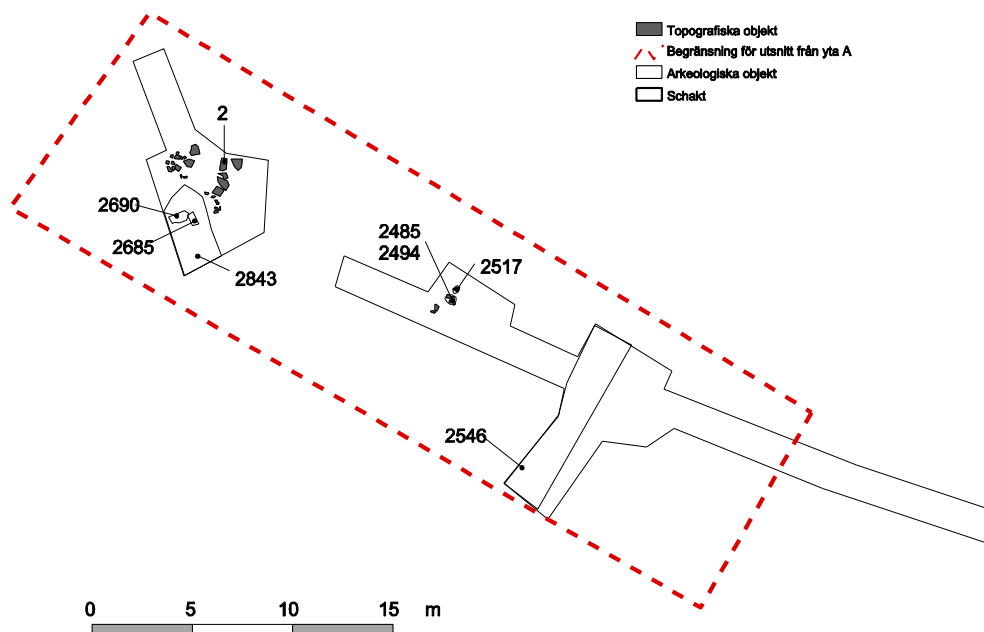
Yta A var det område som låg längst söderut, invid Fyrisån. Här grävdes fyra schakt varav ett (schakt 2979) var helt tomt på anläggningar. Schaktdjupet låg på 0,30–0,40 meter och undergrunden i schakten bestod av rödbrun/brunrå lera. I övrigt framkom tio arkeologiska objekt, främst i anslutning till platsen för Fullerö gamla bytomt, i den västra delen av den planerade sträckningen (figur 6–7 och tabell 2). Samtliga arkeologiska objekt undersöktes, antingen genom snittning (halva anläggningen grävdes) eller genom rutgrävning.

<i>Anläggningstyp</i>	<i>Antal</i>
Koncentration av obränt trä	2
Lager	4
Stensyll	1
Stolpfärgning	1
Stolphål	2

Tabell 2. Anläggningar vid yta A, Fullerö–Storvreta.

Figur 6. Översikt som visar schakt och arkeologiska objekt vid yta A, Fullerö-Storvreta. En detalj över området längst i väster visas på figur 7.

Figur 7. Detalj över arkeologiska och topografiska objekt, västra delen av yta A, Fullerö-Storvreta.

Koncentration av obränt trä

I ett lager med blålera (se nedan under *Lager*) påträffades två koncentrationer av obränt trä, A2685 och 2690. De mättes in separat då det misstänktes att de kunde utgöra rester av någon form av konstruktion. A2685 var 0,52 x 0,35 meter stor i plan och A2690 0,44 x 0,25 meter stor. De båda objekten bestod av ansamlingar av träfragment/träfibrer samt större bitar obränt trä.

Prov: Vedartsprov togs från båda koncentrationerna, PV2689 från A2685 och PV2697 från A2690. Inget av proverna analyserades.

Fynd: Vid framrensandet av A2690 framkom obrända ben (F3). Bland benen identifierades revben från ko samt pannben från får/get.

Lager

Vid yta A påträffades fyra olika lagerrester (A2843, 2546, 2882 och 2940). A2843 påträffades i området för Fullerö gamla bytomt och utgjordes av ett lager blågrå lera som låg i ett nord-sydligt stråk in mot en förmodad stensyllskonstruktion, A2 (se nedan). I plan var stråket 4 x 2 meter stort och det mättes in på grund av sin avvikande sammansättning gentemot kringliggande undergrund som bestod av rödbrun lera. I den blå leran syntes små prickar av bränd lera. Lagret undersöktes inte närmare eftersom det varken innehöll fynd eller annat kulturpåverkat material. Möjligen skulle det kunna röra sig om ett dike eller liknande.

I samma område som A2843 påträffades lager A2546. Det löpte tvärs över schaktet, som här utvidgades något. I plan mätte det 9,15 x 1,90 meter. Lagret bestod av mörkbrun silt med inslag av kol, bränd lera och skärvsten. Fyndmaterialet var rikligt och utgjordes av avfall från historisk tid (1600–1700-tal). En 0,50 x 0,50 meter stor ruta grävdes för att undersöka lagrets karaktär och tjocklek. Sterilen framträdde efter cirka 0,30 meter. I rutans norra och östra vägg förekom rikligt med kol, vilket gjorde att man kunde misstänka att det i lagret dolde sig separata anläggningar, till exempel gropar.

Ytterligare två lager av mer diffus karaktär, fyndfattiga och tunna med flammig fyllning, framkom inom sträckan vid yta A. A2882 påträffades cirka 100 meter öster om RAÄ 207 och 235 och A2940 cirka 280 meter österut. A2882 var oregelbunden i plan, 2,74 x 2,13 meter stor, men fortsatte utanför schaktkanten. Lagret undersöktes genom rutgrävning. Fyllningen bestod av mörkbrun-svart lera. Kol, bränd lera samt ett benfragment var synligt i ytan. Lagrets djup uppgick till 0,13 meter. Möjligen skulle lagret kunna ha med odling att göra. Det var, utifrån fyndfattigheten, inte ett avfallslager. Samma tolkning gjordes för A2940. Anläggningen var mycket flammig i ytan och svåravgränsad. I ytan syntes kol och bränd lera. Ett enstaka ben framkom vid framrensning. Planformen var oregelbunden och lagret var 3,60 x 3,15 meter stort, men fortsatte ut i schaktkant. En 0,50 x 0,50 meter stor ruta grävdes. Djupet på lagret uppgick till 0,13 meter. Fyllningen bestod till största delen av grå lera. Bitvis var planformen misstänkt likt ett dike.

Prov: Ett vedartsprov, PV3001, togs från A2546. Provet analyserades inte.

Fynd: A2885 och 2940 innehöll ett benfragment var (F5 respektive F1). Benen kunde inte artbestämmas närmare, men det rörde sig om djurben. A2843 innehöll inga fynd alls. Störst fyndmaterial påträffades i kulturlagret A2546. Här framkom obrända djurben

(F10–11) från ko, gris, får/get och fisk, tegel (F29, 42), keramik (F14–19, 22–24), fönster- och buteljglas (F20, 27–28), ett kritpipsfragment (F34) samt diverse föremål av järn (F13, 21, 25–26, 30, 32). Bland järnföremålen fanns spikar, hästkosömmar, eventuellt en del av en gryta, en möjlig skänkel till en sax samt ett möjligt beslag. Av järnföremålen sparades endast saxskänkeln (F13). I övrigt sparades endast benmaterialet samt ett urval av keramiken.

Stensyll (konstruktion A2)

I samma område som lagret A2843 framkom ett antal större och mindre stenar som tolkades ingå i någon form av stenkonstruktion, A2. Diametern hos de större stenarna var runt 0,50 meter och de mindre var något större än knytnävsstora. Stenarna låg nästan i två parallella rader alternativt två rader i vinkel. Stenarna låg i rödbrun lera. Möjligen utgjorde de resterna efter en stensyll eller någon annan form av stengrund. Vid framrensning påträffades ett antal fynd mellan stenarna. Vid en av stenarna lades en profil. I denna framkom obränt trä samt ytterligare små stenar. Möjligen skall stråket med blågrå lera (A2843) samt de två koncentrationerna av obränt trä (A2685 och 2690) föras till konstruktionen.

Figur 8. Den möjliga stensyllen, A2, vid platsen för Fullerö gamla bytomt, yta A. I bakgrunden syns Fyrisån. Bilden tagen mot väster. Foto: Evelina Johansson.

Prov: Ett vedartsprov, PV3006, togs från koncentrationen av obränt trä som framkom under en av stenarna. Provet skickades in för analys.

Fynd: Vid framrensning påträffades obrända djurben (F8–9) av ko och får/get, tegel (F36, 43), järnspikar (F35, 44), bränd lera (F45) samt glas (F37). Endast djurbenen sparades.

Stolpfärgning

I stolphålet A2485 framkom en färgning efter stolpen, A2494. Anläggningen var oval i plan, 0,22 x 0,16 meter stor, skålformad i profil och 0,07 meter djup. Färgningen bestod av mörkgrå lera och obränt trä.

Prov: Ett vedartsprov, PV2532, togs, men skickades inte in för analys.

Stolphål

Inom yta A framkom två möjliga stolphål, A2485 och 2517. A2485 var oval i plan, 0,61 x 0,45 meter. I profil var den U-formad, fyllningen bestod av grå lera och 0,36 meter djup. I fyllningen framkom också tre stenar, 0,15–0,23 meter stora. A2517 låg i anslutning till A2485. Anläggningen var oval i plan och 0,47 x 0,44 meter stor. I profil hade den flat botten och sneda kanter, djupet uppgick till 0,12 meter. Fyllningen bestod av blågrå lera samt fyra stenar, 0,10–0,24 meter stora.

Fyllningen i de båda anläggningarna var inte tydligt kulturpåverkad, den innehöll varken kol eller bränd lera, vilket gör att åldern på stolphålen kan ifrågasättas. Det gick inte heller att avgöra om de båda anläggningarna ingått i någon form av konstruktion.

Övriga fynd – yta A

I schakt 2708 framkom ett lösfynd, F38. Det var en bit lertegel med tydliga halmavtryck (se närmare kapitlet *Fynd*). Fyndet sparades inte.

Yta B (RAÄ 602)

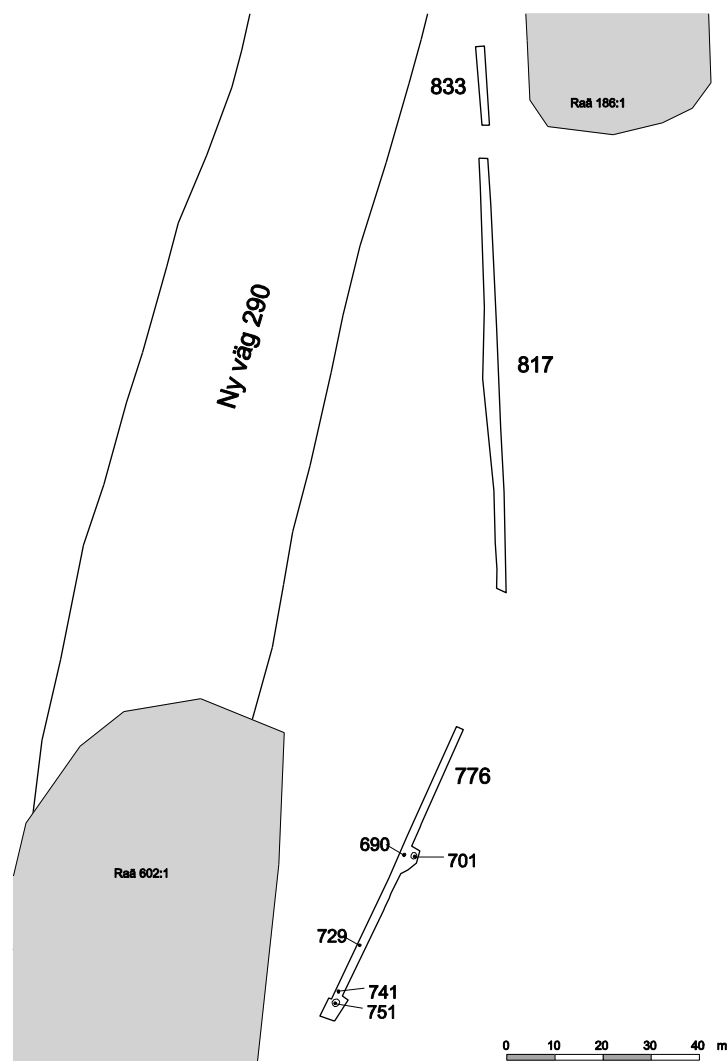
Arkeologiska objekt

Yta B låg strax öster om ny väg 290. Här grävdes tre schakt varav två (schakt 817 och 833) var helt tomma på anläggningar. Schaktdjupet låg på 0,40–0,50 meter.

Undergrunden bestod av rödbrun glaciallera samt brun postglacial lera. Längst åt sydväst var den rödbruna leran mycket hård och flakig. Sammanlagt framkom fem arkeologiska objekt (figur 9 och tabell 3). Samtliga arkeologiska objekt framkom i anslutning till boplatsen Trekanten, RAÄ 602, och alla undersöktes genom snittning (halva anläggningen grävdes).

<i>Anläggningstyp</i>	<i>Antal</i>
Härdar	2
Stolphål	3

Tabell 3. Anläggningar vid yta B, Fullerö–Storvreta.

Figur 9. Översikt som visar schakt och arkeologiska objekt vid yta B, Fullerö–Storvreta.

Härdar

De två härdar (A701 och 751) som påträffades på yta B var relativt stora. A701 var oval i plan, 1,39 x 1,18 meter stor. I profil var formen skålförmad och djupet uppgick till 0,18 meter. Fyllningen bestod av lera med ett stort inslag av kol, sot, skärvsten och ett mindre inslag av bränd lera. Anläggningens kant bestod av rödbränd lera, vilken också kunde följas i profilen.

A751 var också oval i plan med måtten 1,60 x 1,50 meter. Formen i profil var skålad och djupet uppgick till 0,14 meter. Fyllningen bestod av svartbrun lera med inslag av kol, bränd lera samt en stor mängd skärvsten. I härdens botten syntes ett tydligt kollager, 0,04 meter tjockt.

Båda härdarna har med största sannolikhet varit utomhushärdar som använts vid matlagning eller annan utomhusverksamhet. I förhållande till boplatsen RAÄ 602 verkade det båda anläggningarna ha legat i ett utkantsområde, då det i denna del av schaktet framkom väldigt få anläggningar.

Prov: Ur A701 togs ett kolprov, PK720, men provet skickades inte in för analys. Ur A751 togs också kolprov, PK883. Detta prov skickades in för vidare analys.

Fynd: Fynd påträffades endast i A751. Det var bränd lera (F40) som möjligen kunde vara lerklining, men inga tydliga avtryck syntes. Fyndet sparades inte. Dessutom framkom obrända ben (F6). Bland benen fanns horndelar från får/get.

Stolphål

Tre stolphål framkom inom yta B. A690 låg invid härden A701 och syntes i plan som en oval mörkfärgning, 0,57 x 0,47 meter stor. I profil var den 0,24 meter djup och formen var skålad. Fyllningen bestod av grå lera med enstaka fragment av bränd lera, några skärvstenar samt enstaka kolfnyk.

A729 låg för sig själv och utgjordes av en rund mörkfärgning med en diameter på 0,10 meter. Stolphålet var skålformat i profil och djupet uppgick till 0,10 meter. Fyllningen bestod endast av grå lera.

A741 låg intill härden A751 och avtecknade sig mot den rödbruna leran som en oval mörkfärgning, 0,42 x 0,36 meter stor. I profil var den skålformad och 0,14 meter djup. Fyllningen bestod av mörkbrun lera med inslag av bränd lera och skärvsten.

Det var omöjligt att säga om stolphålen ingick i någon konstruktion eller inte. Rent teoretiskt skulle stolphålen i anslutning till härdarna ha kunnat ingå i någon form av skydd, men om så var fallet låg den huvudsakliga delen av en sådan konstruktion utanför schaktat område.

Fynd: Endast stolphålet A741 innehöll fynd. Det var ett litet benfnyk (F41) som inte sparades efter registrering.

Övriga fynd - yta B

I anslutning till anläggningarna i schakt 776 framkom vid baning ett föremål som verkade vara någon form av blyämne (F12). Metallen såg ut att vara hoprullad. Rullen mätte 60 x 17 mm och vägde 38 gram.

Yta C (RAÄ 601)

Arkeologiska objekt

Yta C låg i vinkeln mellan ny väg 290 och infartsvägen mot Storstvreta (figur 10). Här drogs ett schakt (schakt 325). Schaktdjupet låg på 0,40–0,50 meter. Undergrunden bestod av rödbrun glaciärra. I den nordöstra delen av schaktet verkade det finnas en störning. Leran var gråare och mycket grusig. I den sydvästra delen av schaktet återfanns resterna av ett kulturlager.

Figur 10. Inmätningen av arkeologiska objekt i schaktet vid yta C, Fullerö–Storstvreta, har påbörjats. Bilden är tagen mot sydväst. Foto: Evelina Johansson.

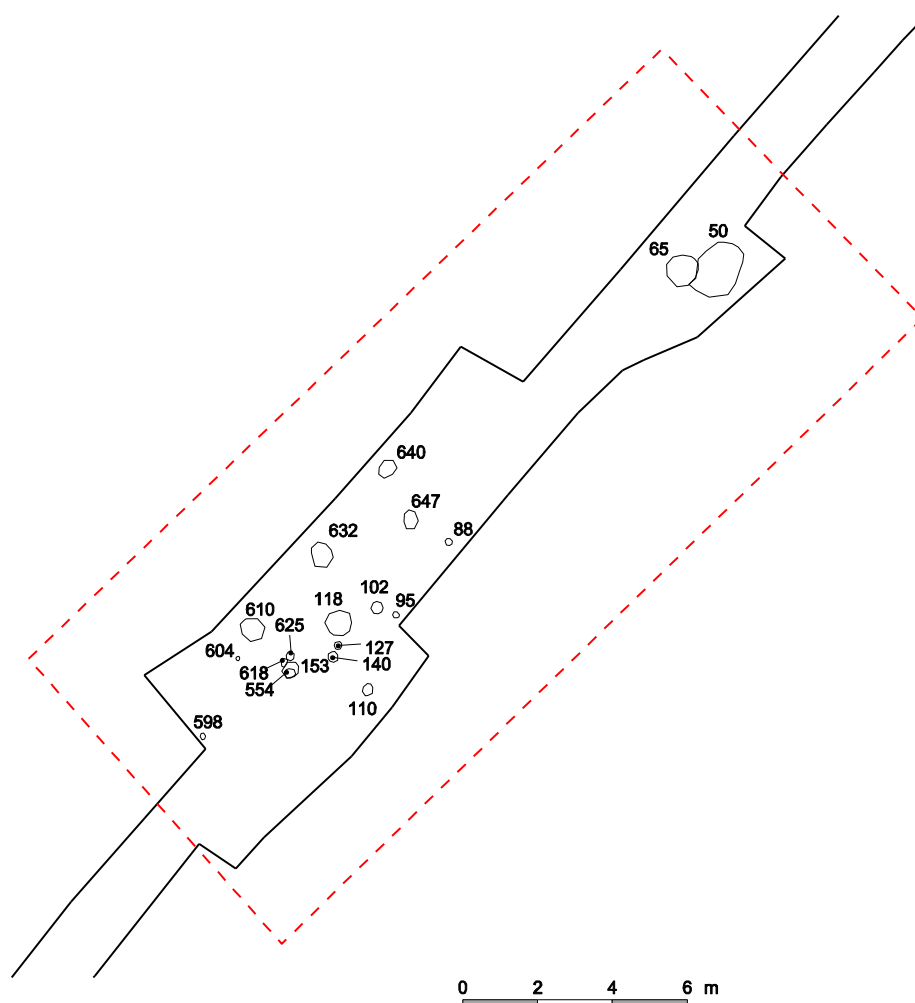
Sammanlagt framkom 29 arkeologiska objekt (figur 11a–b och tabell 4). Anläggningarna framkom i vissa koncentrationer. Merparten låg dock i den nordöstra delen av schaktet. Här gjordes utvidgningar av schaktet för att konstatera huruvida det kunde röra sig om möjliga konstruktioner. Även vid kulturlagret vidgades schaktet. Vissa diffusa objekt undersöktes närmare för att säkerställa deras karaktär och eventuella funktion. Kulturlagret undersöktes genom rutgrävning. En anläggning, A160, utgick. Åtta anläggningar dokumenterades endast i plan. Samtliga tolkades vara förmodade stolphål.

<i>Anläggningstyp</i>	<i>Antal</i>
Härdar	4
Lager	1
Stolphål	15

Tabell 4. Grävda anläggningar vid yta C, Fullerö–Storvreta.

Figur 11a. Översikt som visar schakt och arkeologiska objekt vid yta C, Fullerö–Storvreta. Utsnitt över nordöstra delen av schaktet visas på figur 11b.

Figur 11b. Detalj över nordöstra delen av schaktet vid yta C, Fullerö–Storvreta.

Härdar

Vid yta C påträffades fyra härdar, varav två stycken, A50 och 65, låg tillsammans. A50 var oregelbunden i plan, 1,10 x 1,55 meter. Fyllningen bestod av svartgrå lera med ett stort inslag av kol, bränd lera och skärvsten. Formen i profil var oregelbunden och djupet uppgick till 0,18 meter. Mot botten syntes en tydlig kollins. Åt sydväst var anläggningens avgränsning något otydlig.

A65 var rund i plan med en diameter på 0,83 meter. I profil var härden oregelbunden med ett djup på 0,10 meter. Fyllningen bestod av svartbrun lera, färgad av kol och sot. I ytan framkom en mindre koncentration av skärvsten.

A180 hade en oregelbunden form i plan. Storleken var 1,50 x 0,80 meter. Formen i profil var också oregelbunden, djupet uppgick till 0,20 meter. Fyllningen bestod av brun lera med inslag av kol, sot, skärvsten samt söndersmulad sten. I den nordvästra delen fanns rikligt med kol.

A207 var oval i plan, 0,80 x 0,70 meter, och flack i profil. Djupet uppgick till 0,09 meter. Fyllningen bestod av brunsvartfläckig lera med stänk av kol i ytan. Möjligen utgjorde anläggningen endast botten av en härd.

Tolkningen av härdarna var inte lätt. A50 och 65 hade med stor sannolikhet fungerat som utomhushärdar, eventuellt i anslutning till en möjlig huskonstruktion som kan ha dolt sig i anläggningskoncentrationen cirka 13 meter söder om de båda härdarna. Övriga härdar var förmodligen också utomhushärdar. Inga övriga anläggningar som kunde tänkas ingå i hus påträffades i dess närhet. Invid A207 låg visserligen ett stolphål, men det var ensamt.

Prov: Ur A50 togs ett kolprov, PK310. Provet skickades in för vidare analys.

Fynd: I A180 påträffades obrända ben (F4). De gick inte att artbestämma närmare.

Lager

I den sydvästra änden av schaktet framkom en del av ett kulturpåverkat lager, A520. Dess längd uppgick till 7,80 meter. Lagrets bredd motsvarade den upptagna bredden på schaktet, 3,20 meter. Planformen var dock oregelbunden och lagret fortsatte utanför schaktet. En 0,50 x 0,50 meter stor ruta upptogs i lagret. Det uppvisade en oregelbunden profil med ett största djup på 0,12 meter. Fyllningen bestod av gråbrun lera. I ytan framkom några obrända ben, bränd lera och kol.

Fynd: Lagret innehöll obrända djurben (F7), bland dem en tand från ko, samt bränd lera (F39). Den brända leran sparades inte.

Stolphål

Merparten av anläggningarna vid yta C bestod av stolphål. I plan var de antingen runda/rundade eller ovala. Hos de runda låg diametern mellan 0,15 och 0,80 meter och hos de ovala varierade längden mellan 0,35 och 0,50 meter och bredden mellan 0,30 och 0,45 meter. I profil var stolphålen: skålformad, oregelbunden, flat botten med raka kanter samt sluttande botten med raka kanter. Djupet på stolphålen låg mellan 0,03 och 0,33 meter. Fyllningen bestod i de flesta fall av mörkbrun eller gråbrun lera, ibland med inslag av skärvsten, kol och/eller bränd lera.

Möjligen ingick ett antal av stolphålen i den nordligaste anläggningskoncentrationen i en huskonstruktion, men trots att schaktet utvidgades kunde detta med säkerhet inte avgöras.

Fynd: Endast stolphålet A118 innehöll fynd. Det rörde sig om obrända ben (F2), vilka inte gick att artbestämma närmare.

Yta D (RAÄ 640)

Arkeologiska objekt

Yta D låg längsmed den norra kanten av infartsvägen mot Storvreta (figur 12 och 13). Här upptogs sammanlagt sex schakt. Ett schakt (schakt 2370) var helt tomt på anläggningar. Schaktdjupet låg på 0,30–0,60 meter. Undergrunden varierade. I schaktet längst i väster (schakt 1348), strax invid västra infarten till Ekeby, bestod undergrunden

av gråblå lera med inslag av kol och bränd lera. Undergrunden var densamma i hela schaktet. Nästa schakt, 1883, grävdes upp mot ett krön. Här bestod undergrunden av ljusbrun sand med inslag av mörkbrun lera. I de sandigare partierna upp mot krönet fanns inslag av morän, med en stor mängd stenar. Även i nästa schakt, 1962, var undergrunden sandig med inslag av lera. Längst åt nordost, ner mot östra infartsvägen till Ekeby, framkom ett kulturpåverkat lager. I schakten öster om infartsvägen varierade undergrunden mellan ljusbrun och brungrå lera, i de partier som låg i svackor var inslaget siltigare och ibland fanns också ett stort inslag av sand.

Figur 12. Vy över yta D, Fullerö–Storvreta, mot väster. I förgrunden del av schaktet 1883 och längst bort schaktet 1348. Foto: Evelina Johansson.

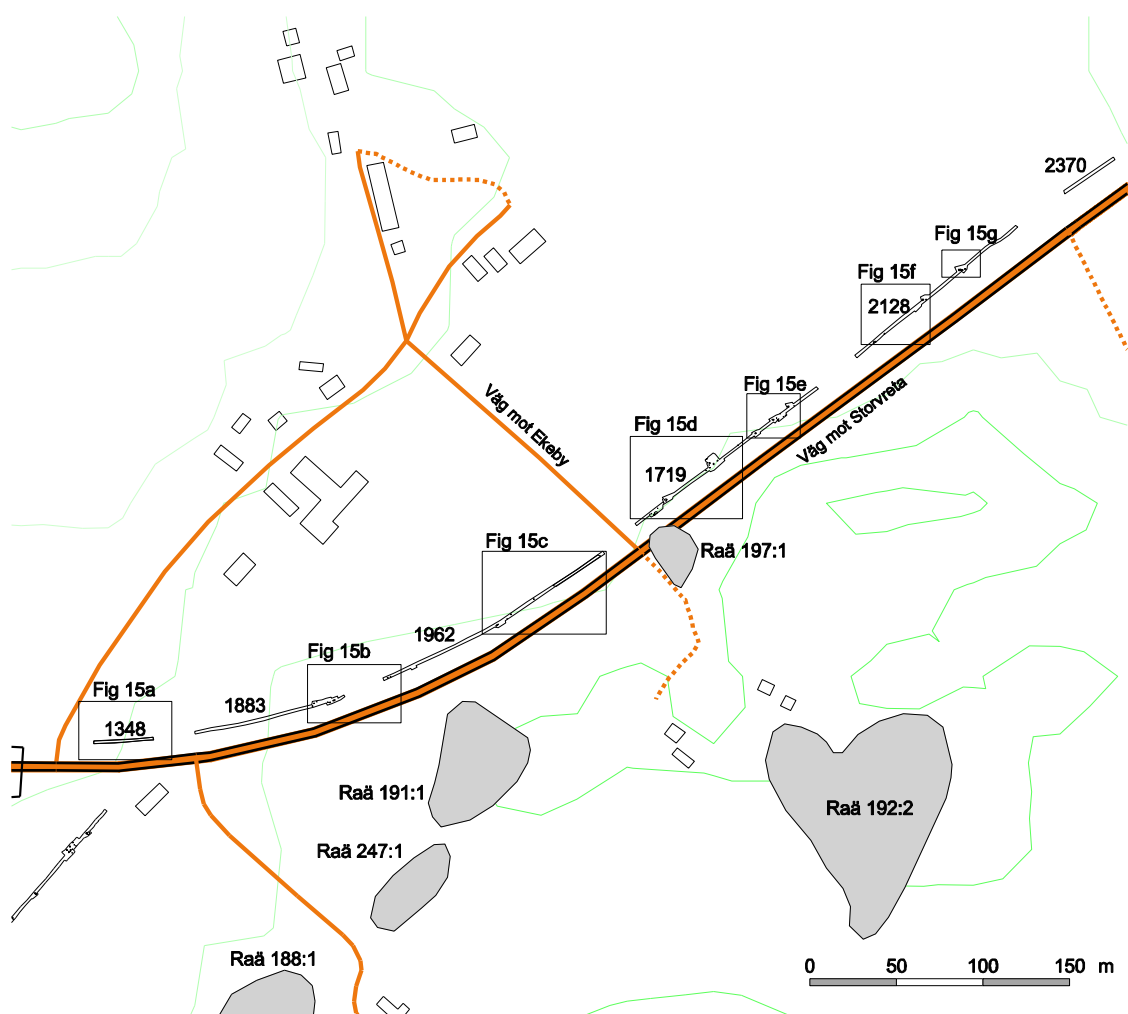

Figur 13. Vy över yta D, Fullerö–Storvreta, mot nordost. I förgrunden schaktet 1962. Foto: Evelina Johansson.

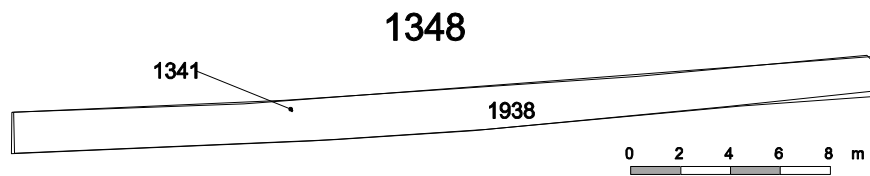
I fem schakt framkom sammanlagt 66 arkeologiska objekt (figur 14 och 15a–g och tabell 5), varav ett, A1956, utgick. Anläggningarna framkom i vissa koncentrationer. På några ställen där anläggningstätheten ökade vidgades schakten för att en närmare bedömning av fornlämningens omfattning skulle kunna göras. Så gjordes till exempel invid vad som misstänktes vara olika konstruktioner. De lagerrester som framkom undersöktes genom rutgrävning. 42 anläggningar dokumenterades endast i plan. Utifrån utseende i plan och fyllningens sammansättning tolkades de vara stolphål (34), störhål (1) och härdar alternativt kokgropar (5). I de fall det rörde sig om större anläggningar utan spår i fyllningen som kunde leda tankarna till härdar och kokgropar gjordes tolkningen nedgrävning (1). För mindre anläggningar där tolkningen var osäker gjordes endast bedömningen mörkfärgning (1). Från yta D tillvaratogs inga fynd.

<i>Anläggningstyp</i>	<i>Antal</i>
Härdar	3
Kokgropar	3
Lager	2
Ränna	1
Stolphål	13
Störhål	1

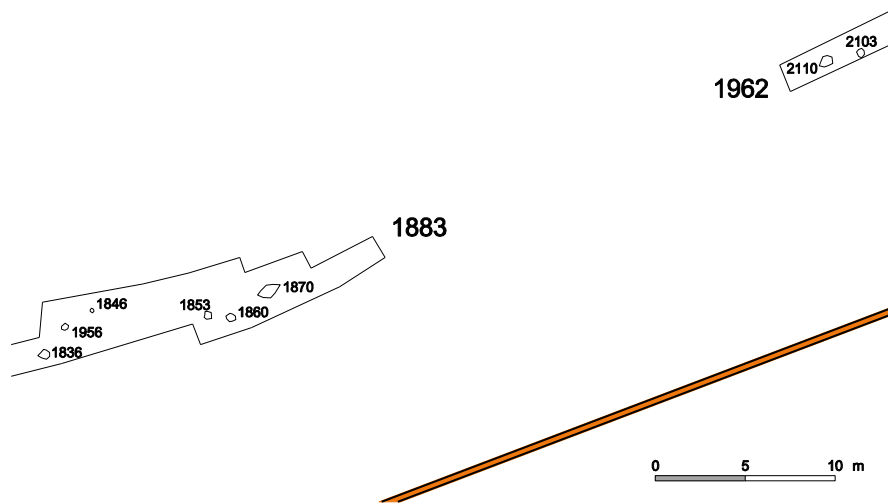
Tabell 5. Grävda anläggningar vid yta D, Fullerö–Storvreta.

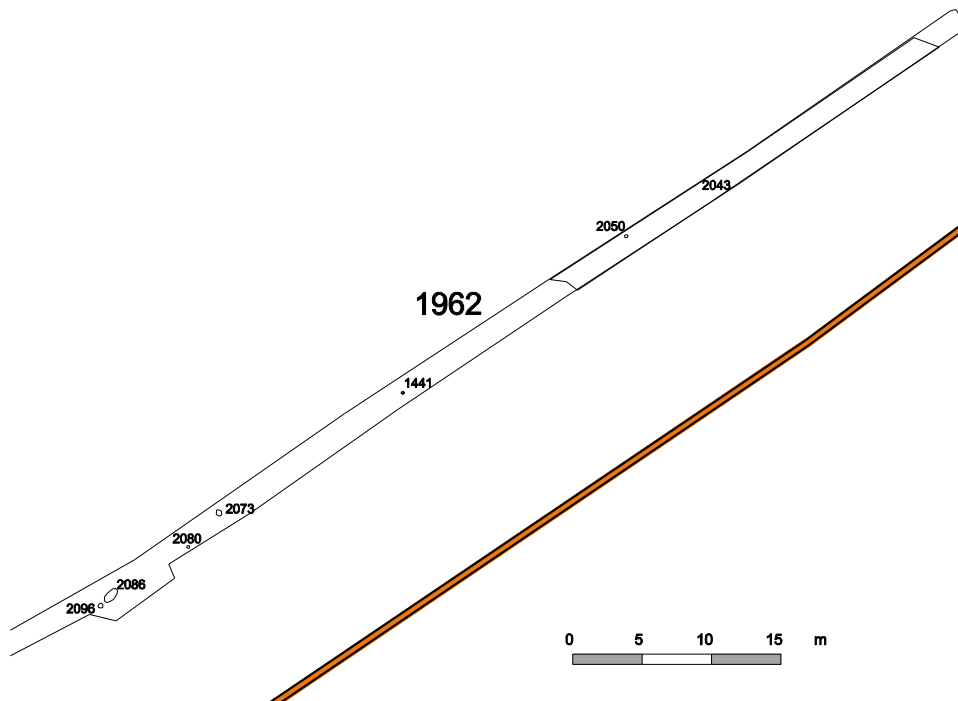
Figur 14. Översikt som visar schakt vid yta D, Fullerö–Storvreta. Separat redovisade detaljplaner markerade med ram.

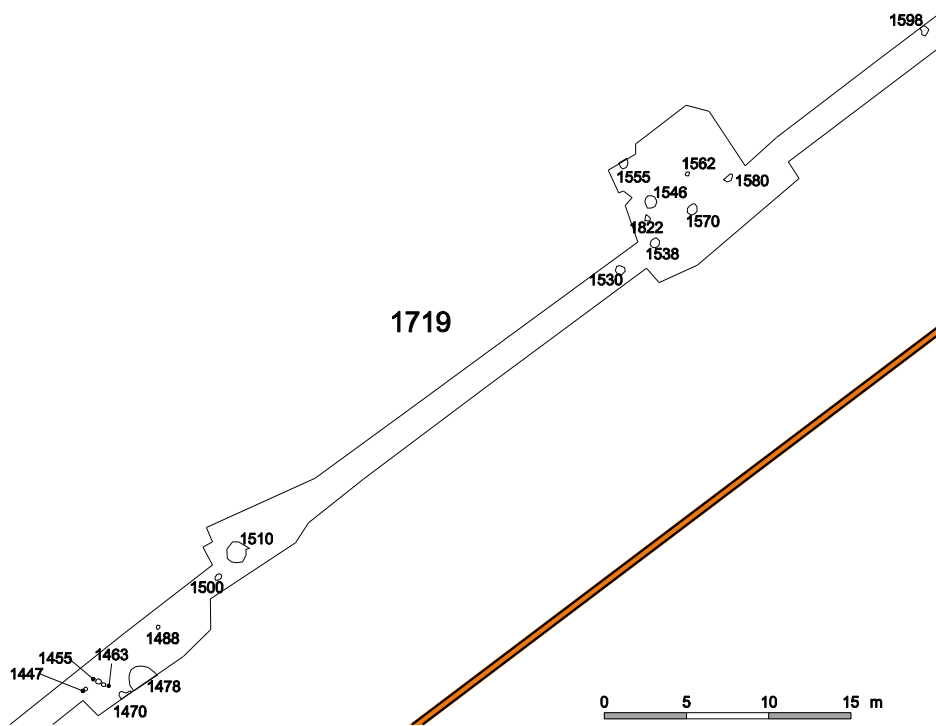
Figur 15a. Detalj som visar arkeologiska objekt i schakt 1348 vid yta D, Fullerö-Storvreta.

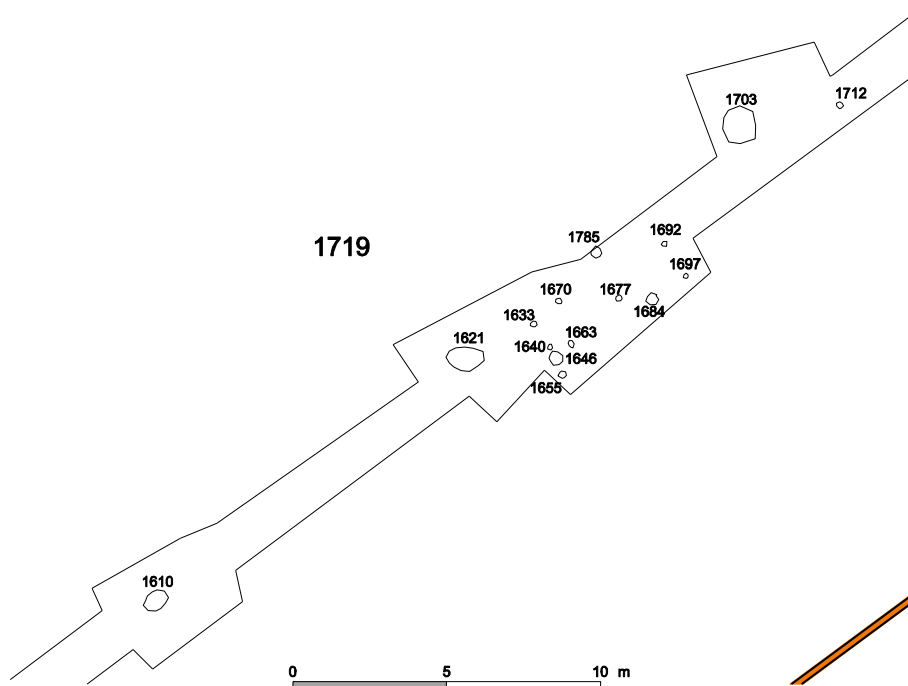
Figur 15b. Detalj som visar arkeologiska objekt i schakten 1883 och 1962 vid yta D, Fullerö-Storvreta.

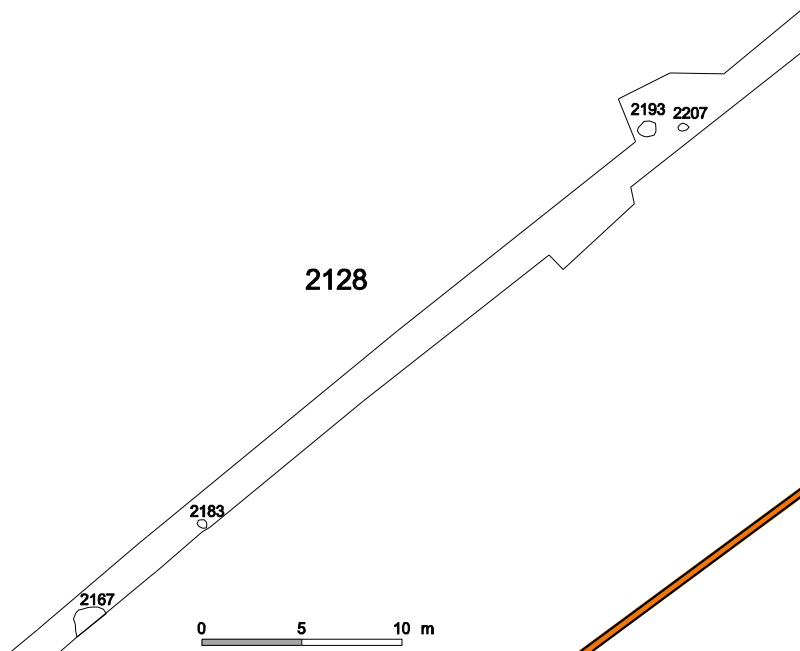
Figur 15c. Detalj som visar arkeologiska objekt i schakt 1962 vid yta D, Fullerö-Storvreta.

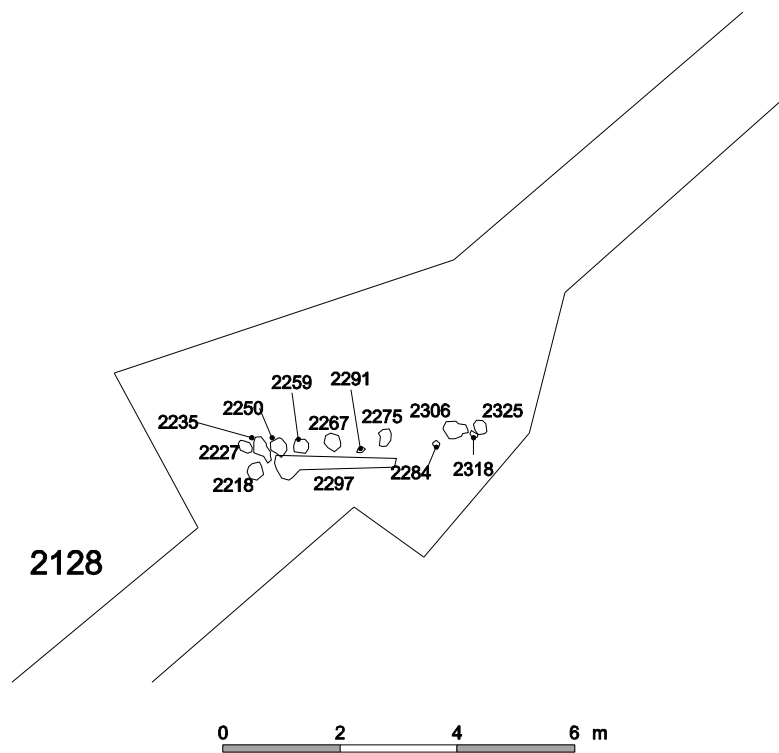
Figur 15d. Detalj som visar arkeologiska objekt i schakt 1719 vid yta D, Fullerö-Storvreta.

Figur 15e. Detalj som visar arkeologiska objekt i schakt 1719 vid yta D, Fullerö-Storvreta.

Figur 15f. Detalj som visar arkeologiska objekt i schakt 2128 vid yta D, Fullerö–Storvreta.

Figur 15g. Detalj som visar arkeologiska objekt i schakt 2128 vid yta D, Fullerö–Storvreta.

Härdar

Av de totalt åtta härdar som framkom inom yta D grävdes tre. *A1546* var rund i plan, 0,70 meter i diameter. I profil var den flack och cirka 0,10 meter djup. Fyllningen bestod av brunsvart silt. Överst i anläggningen framkom ett kol- och sotlager som sedan "rann" ned i den bruna undergrunden. Tolkningen var att det rörde sig om absoluta botten av en härd.

A1610 var i plan oval, 0,82 x 0,56 meter stor. Härden var oregelbunden i profil och djupet uppgick till 0,12 meter. Kol och sot var synligt i ytan, men härden saknade en tydlig nedgrävning. Även denna anläggning utgjorde förmodligen endast resterna av en härd.

A1870 var också dåligt bevarad. Anläggningen hade varit rundad i plan, 0,43 x 0,40 meter stor, men endast i halva var kolinslaget påtagligt. I resterande halva fanns endast enstaka kolbitar i leran, vilka vittnade om anläggningens ursprungliga begränsning. I den bäst bevarade halvan uppgick djupet dock till 0,28 meter. Profilformen var skålad, men fyllningen bestod mest av kol som runnit ned i underliggande lera. Denna härd kan möjligen ha tillhört en huskonstruktion, men denna var mycket osäker.

Prov: Ur *A1870* togs ett kolprov, PK1880. Provet skickades inte in för analys.

Kokgropar

Tre anläggningar tolkades vara kokgropar, anläggningar där mat anrättats. *A1621* var oval i plan, 1,26 x 0,82 meter. Redan i ytan syntes mycket skärvsten. Profilformen var skålformad och djupet uppgick till 0,28 meter. Fyllningen bestod av mörkbrun lera och mängden skärvsten i den del som grävdes uppgick till cirka 30 kilo.

A2086 var också oval i plan, 1,10 x 0,61 meter. Anläggningen var skålformad i profil med ett djup på 0,50 meter. Fyllningen bestod av mörkbrun lera med inslag av kol och sot. Mängden skärvsten i grävd del uppgick till cirka 60 kilo.

A2167 låg i schaktkanten (schakt 2128). Storleken på den del av anläggningen som var synlig i schaktet uppgick till 2 x 1,20 meter. Formen var något oregelbunden. Djupet uppgick till 0,29 meter och formen i profil var skålad. I anläggningens övre del låg det packat med skärvsten, under kom brunsvart lera med inslag av kol och sot. Mängden skärvsten i den grävda delen uppgick till cirka 50 kilo.

Prov: Kolprover togs ur *A2086* (PK2394) och ur *A2167* (PK2409). Båda proverna skickades in för analys.

Lager

Lager *A1938* syntes i hela schakt 1348 och var 34,40 x 1,80 meter stort. Fyllningen bestod av gråblå lera med ett litet inslag av kol, bränd lera samt någon enstaka skärvsten. I lagret grävdes två rutor, 0,50 x 0,50 meter stora. Rutorna grävdes ned till cirka 0,53 meter. Då hade ännu ingen steril undergrund framkommit. Det som från början hade tolkats som ett kulturlager misstänktes nu vara någon form av naturligt avsatt lager, till exempel från ett vattendrag. Färgen på fyllningen, den gråblå leran, och avsaknaden av fynd talade för denna tolkning. Kolfnymen och det lilla inslaget av bränd lera kan dock tyda på viss kulturpåverkan från omgivande områden.

Lager *A2043* låg i nordöstra kanten av schakt 1962. Det sträckte sig 31 meter i schaktets längdriktning och upptog hela schaktbredden på 1,80 meter. En 0,50 x 0,50 meter stor ruta grävdes. Lagret var i profil oregelbundet och djupet låg på mellan 0,17 och 0,20 meter. Fyllningen bestod av mörkbrun lera med ett litet inslag av kol och bränd lera. Trots avsaknad av fynd tolkades anläggningen som ett kulturpåverkat lager.

Ränna

I schakt 2128 påträffades en anläggning som tolkades som en ränna, *A2297*. Den hade en avlång form i plan, storleken var 2,0 x 1,60 meter. Fyllningen bestod av brunsvart silt med inslag av kol och bränd lera. Formen i profil var oregelbunden och djupet uppgick till 0,14 meter. Utifrån utseendet i plan kan det i västra kanten ha legat ett stolphål. Rännan låg parallellt med ett antal stolpar, vilka tolkades ingå i en möjlig hägnad.

Stolphål

Av de grävda anläggningarna tolkades 13 vara stolphål. I plan var de runda, ovala eller oregelbundna. Diametern hos de runda varierade mellan 0,13 och 0,58 meter. Hos övriga låg längden mellan 0,43 och 0,75 meter och bredden mellan 0,40 och 0,60 meter. Den vanligaste formen i profil var skålad, övriga former var flat botten med sneda sidor, flack samt oregelbunden. Stolphålens djup varierade mellan 0,05 och 0,32 meter. Fyllningen bestod av brunsvart/gråbrun silt alternativt mörkbrun lera, ibland något siltig. I vissa fall fanns ett inslag av kol, bränd lera och/eller sten i fyllningen. I några av stolphålen var stenen skärvig.

Några av stolphålen, både grävda och de som utifrån utseende i plan hade tolkats vara stolphål, ingick i möjliga hus och hägnader (se vidare kapitlet *Konstruktioner*).

Störhål

En anläggning, *A1341*, tolkades som ett störhål. Det var nedgrävt i lagret *A1938*. I plan var anläggningen 0,11 meter i diameter. Profilformen var skålad och djupet uppgick till 0,04 meter. Fyllningen bestod av mörkbrun lera.

Konstruktioner

Inom yta D framkom tre möjliga konstruktioner, ett hus samt två hägnader, i schakt 1719 respektive schakt 2128. Ytterligare en möjlig hägnadsrest kan ha funnits i schakt 1719. Stolphålen (*A1447*, 1455, 1463 och 1488) liknade varandra och låg i viss symmetri, men de var alldeles för få till antalet för att man med säkerhet skulle kunna tolka dem som ingående i en hägnad.

Hus (konstruktion A3)

Stolphål: *A1530*, 1538, 1555 och 1570

Härd: *A1546*

Övrig anläggning: *A1580* och *T1588*

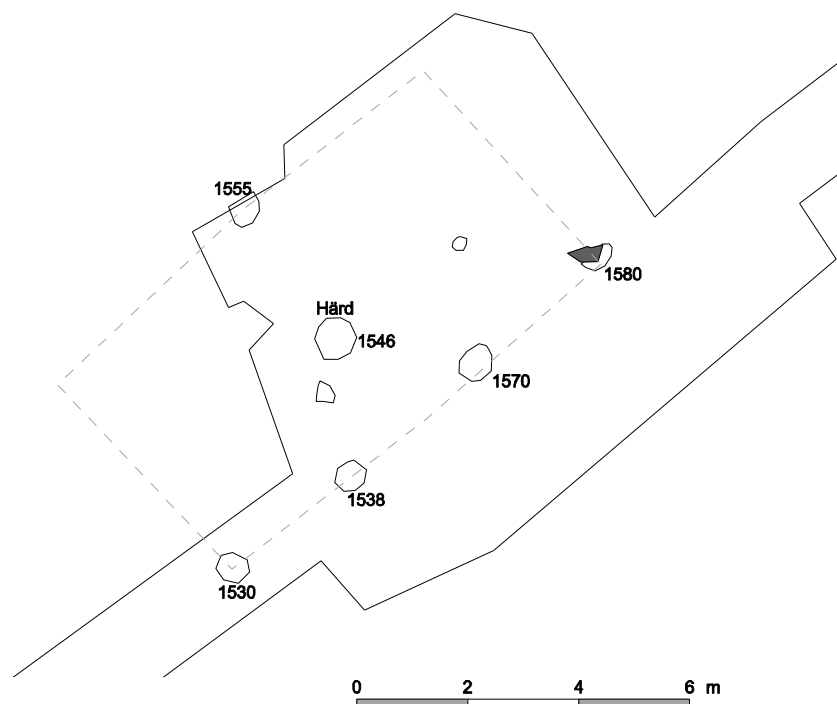
Uppskattad storlek: 9,0 x 4,85 meter

Denna konstruktion var mycket osäker, men med anledning av likartad fyllning och överensstämmande orientering hos stolphålen tolkades de kunna utgöra ett hus (figur 16). Schaktet vidgades därför, men bilden blev inte mycket tydligare. Stolphålet A1555 låg i schaktkanten, men inga ytterligare anläggningar framkom i dess närhet. Det antogs att den möjliga konstruktionen legat i riktningen sydväst-nordost och då borde ytterligare ett stolphål ha framkommit öster om A1555. Några små bitar kol antydde att det kunde ha funnits ett. Det var dock alltför lite och mättes inte heller in. Att tolka kolbitarna som anläggning ingående i konstruktionen var inte rimligt.

De stolphål som ingick var nästan samtliga stenskodda, i övrigt bestod fyllningen av brunsvart lera, ibland med ett sandigt, nästan grusig, inslag. Tolkningen att det här verkligen rörde sig om förhistoriska anläggningar var ibland mycket tveksam, just på grund av fyllningens karaktär.

A1580 var också mycket tveksam som anläggning. Den utgjordes av en oregelbunden mörkfärgning, 0,50 x 0,60 meter stor, invid en större sten (T1588). Fyllningen bestod av brun silt. Mörkfärgningen och stenen mättes dock in och tolkades ingå i konstruktionen, dels på grund av att mörkfärgningens fyllning påminde om den i övriga stolphål, dels på grund av läget i förhållande till övriga anläggningar.

På grund av den tveksamma och osäkra konstruktionen går det inte att utifrån den säga något om en möjlig datering av ett eventuellt hus. Fyra av de ingående anläggningarna dokumenterades endast i plan (A1530, 1538, 1555 och 1580).

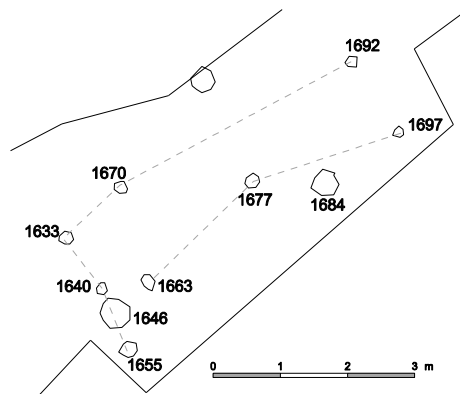
Figur 16. Det eventuella huset (A3) vid yta D, Fullerö-Storvreta.

Hägnad (A4)

Stolphål: A1633, 1640, 1646, 1655, 1663, 1670, 1677, 1684, 1692 och 1697

Uppskattad storlek: 5,15 x 1,95 meter

De tio stolphålen ingick i en möjlig hägnad i schakt 1719 (figur 17). Det var dock osäkert om samtliga anläggningar skulle räknas in i konstruktionen. Två av stolphålen (A1633 och 1677) grävdes, övriga dokumenterades i plan. Anläggningarna liknade varandra i plan och fyllningen var densamma i samtliga; mörkbrun silt, i vissa fall med inslag av bränd lera. En viss antydning till att några av stolphålen stod parvis fanns.

Figur 17. Hägnaden A4 vid yta D, Fullerö-Storvreta.

Hägnad (A5)

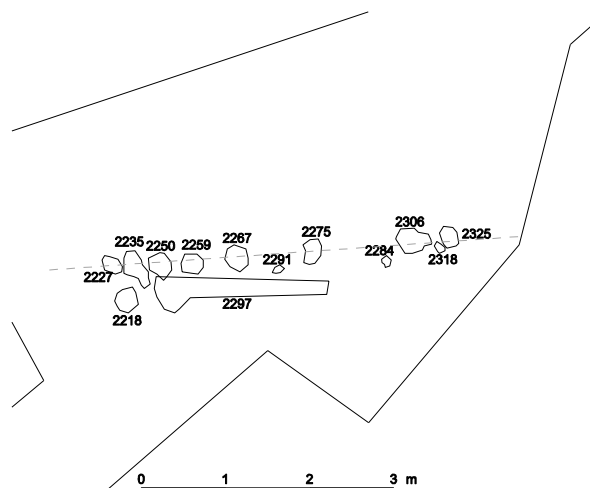
Stolphål: A2218, 2227, 2235, 2250, 2259, 2267, 2275, 2284, 2306, 2318 och 2325

Störhål: A2291

Ränna: A2297

Uppskattad storlek: 4,25 x 0,60 meter

Hägnaden A5 framkom i schakt 2128, i ett stråk med sandig silt. Konstruktionen låg i öst-västlig riktning (figur 18). Samtliga ingående anläggningar bestod av brunsvart silt med ett litet inslag av kol och bränd lera. Stolphålen A2218, 2284 och rännan A2297 grävdes, övriga anläggningar dokumenterades i plan. Merparten av stolphålen låg på en rad. Rännan och stolphålet A2218 låg parallellt med den övriga raden. I den västra änden av rännan kan det, av formen att döma, ha legat ett separat stolphål. Utifrån planformen kan även A2235 och 2306 ha dolt ytterligare anläggningar; ett stolphål (0,17 meter i diameter) i A2235 och ett (0,13 meter i diameter) i A2306.

Figur 18. Hägnaden A5 vid yta D, Fullerö-Storvreta.

Fynd

Fördelningen av fynd från förundersökningen var, till de olika ytorna sett, förhållandevis ojämn. Från de förhistoriska boplatsovrådena tillvaratogs relativt få fynd. Från yta D registrerades inga fynd alls. Det största materialet framkom vid yta A, Fullerö gamla bytomt. Bränd lera, merparten av fynden från bytomten samt alltför små benfnyk registrerades, men sparades inte. För närmare information kring fynden se tabell 6 nedan.

<i>Fynd (F)</i>	<i>Kontext</i>	<i>Material</i>	<i>Sakord</i>	<i>Antal</i>	<i>Vikt (g)</i>
1	A2940	Ben	Ben	1	3
2	A118	Ben	Ben	2	8
3	A2690	Ben	Ben	5	6
4	A180	Ben	Ben	1	7
5	A2882	Ben	Ben	1	7
6	A751	Ben	Ben	10	11
7	A520	Ben	Ben	4	13
8	A2	Ben	Ben	21	49
9	Lösfynd vid A2	Ben	Ben	3	96
10	A2546	Ben	Ben	6	17
11	A2546	Ben	Ben	31	174
12	Lösfynd	Metall		1	38
13	A2546	Järn	Föremål	1	13
14	A2546	Keramik	Fat	5	182
15	A2546	Keramik	Fat	1	50
16	A2546	Keramik	Skål	1	25
17	A2546	Keramik	Fat	3	64
18	A2546	Keramik	Fat	1	82
19	A2546	Keramik	Fat	4	203
20*	A2546	Glas	Butelj	1	39
21*	A2546	Järn	Föremål	1	20
22*	A2546	Keramik	Kärl	1	3
23*	A2546	Keramik	Kärl	1	1
24*	A2546	Keramik	Fat	2	22
25*	A2546	Järn	Spik	1	5
26*	A2546	Järn	Hästkosöm	1	6
27*	A2546	Glas	Butelj	2	40
28*	A2546	Glas	Butelj	1	108

29*	A2546	Bränd lera	Tegel	8	68
30*	A2546	Järn	Spik	2	13
31*	A2546	Glas	Fönsterglas	1	2
32*	A2546	Järn	Föremål	2	19
33*	Lösfynd	Keramik	Fat	1	29
34*	A2546	Piplera	Kritpipa	1	2
35*	A2	Järn	Spik	2	18
36*	A2	Bränd lera	Tegel	3	8
37*	A2	Glas		1	1
38*	Lösfynd	Bränd lera	Tegel	1	368
39*	A520	Bränd lera	Bränd lera	1	3
40*	A751	Bränd lera	Bränd lera	1	6
41*	A741	Ben	Ben	1	1
42*	A2546	Bränd lera	Tegel	11	160
43*	A2	Bränd lera	Tegel	11	60
44*	A2	Järn	Spik	1	10
45*	A2	Bränd lera	Bränd lera	1	3

Tabell 6. Fynd från schakt, Fullerö–Storvreta. Fynd markerade med * är inte sparade.

Ben

Den totala mängden ben uppgick till 392 gram. Allt benmaterial var obränt och härrörde med största sannolikhet från djur. Merparten av benen tillvaratogs, endast ett litet fragment, F41, från stolphålet A741 (yta B) kastades efter registrering, då det var alltför litet för att vara informationsbärande. Benmaterialet analyserades översiktligt, bland de identifierade arterna fanns ko, får/get och gris. Dessutom påträffades en fiskkota. Samtliga ben var att betrakta som matavfall.

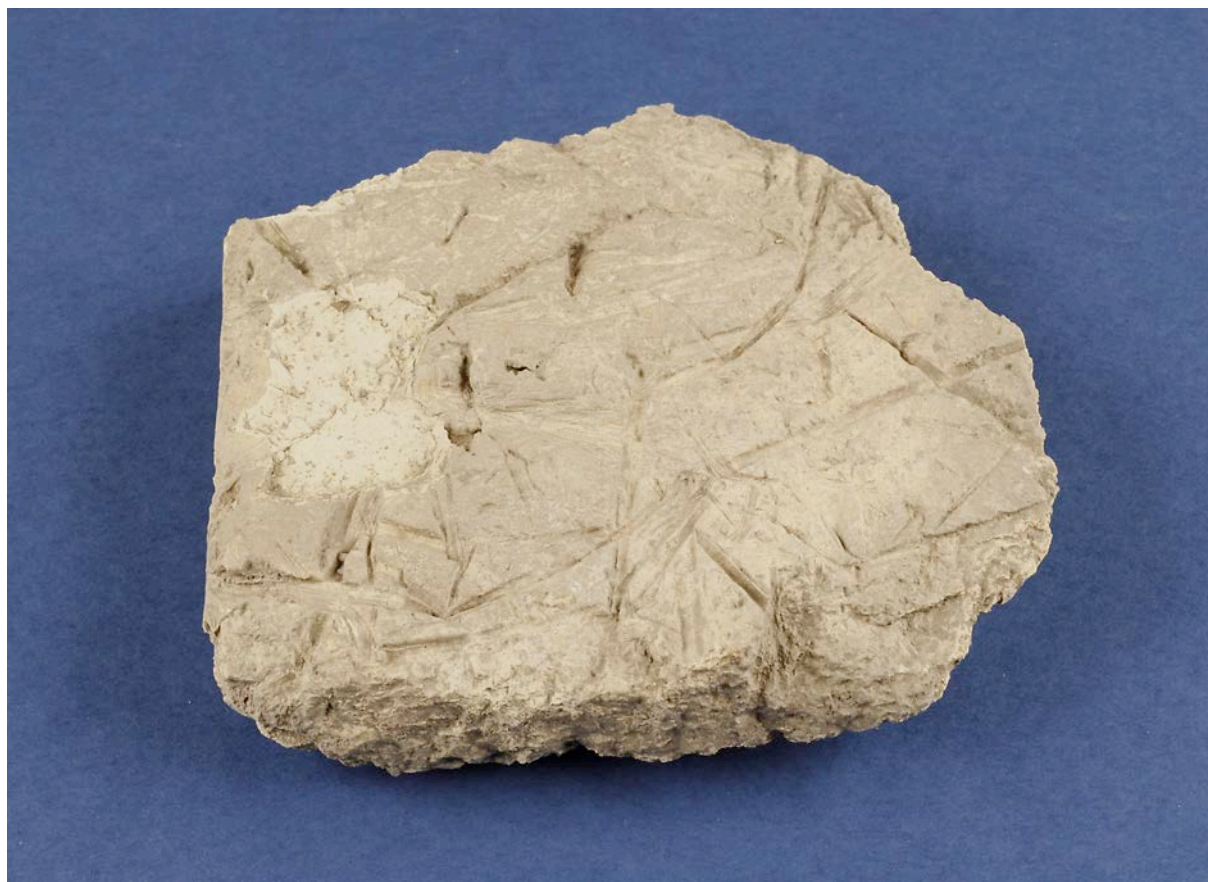

Figur 19. Underkäkar av får/get, F9, framkom vid Fullerö gamla bytomt, yta A. Foto: Olle Norling.

Bränd lera

Merparten av den brända leran framkom vid yta A, i anslutning till stensyllen A2 och kulturlagret A2546. Enstaka fragment av bränd lera framkom också i kulturlagret A520 vid yta C och härden A751 vid yta B. F39, 40 och 45 var bitar av bränd lera, F40 skulle möjligen kunna ha varit lerklining, men biten saknade tydliga avtryck. Övriga fragment var tegel. Vid yta A påträffades vid baning en större bit lertegel, F38, i ljusgul lera (figur 20). Biten var 130 x 125 x 20 mm stor och hade tydliga halmavtryck på ena sidan. Avtrycken hade uppstått när teglet legat och torkat i halm.

Den sammanlagda vikten på fynd inom kategorin bränd lera uppgick till 676 gram. Den brända leran/teglet sparades inte efter registrering.

Figur 20. Biten av lertegel, F38, som framkom vid yta A, Fullerö gamla bytomt. Halmavtrycken syns tydligt. Foto: Olle Norling.

Glas

Samtliga fynd av glas gjordes vid yta A, Fullerö gamla bytomt. Det rörde sig både om buteljglas (figur 21) samt fönsterglas. En bit glas (F37) kunde inte bestämmas närmare. Fragmentet mätte 28 x 15 x 1 mm och var något böjt. F31 var en bit fönsterglas. En grov datering på detta var efter år 1500. Fyra glasfragment (F20, 27–28) kom från olika buteljer. F20 var en bottenbit med storleken 70 x 32 x 8 mm och den daterades till efter 1600. F27 var två mynningsbitar, diametern på mynningen hade varit 30 mm. F28 var

också en bottenbit, 70 mm i diameter, daterad till möjligen efter 1750. Inget glas sparades efter registrering.

Figur 21. Botten och hals från buteljer påträffade vid Fullerö gamla bytomt, yta A. Foto: Olle Norling.

Järn

Totalt framkom 104 gram järn, allt vid yta A. Bland föremålen fanns sex spikar (F25, 30, 35, 44), en hästkosöm (F26), en möjlig saxskänkel (F13), ett möjligt fragment från en gryta (F21) samt två delar av ett eventuellt beslag (F32). Längden hos spikarna låg på mellan 30 och 100 mm. En spik (F25) var smidd och spiken i F44 var möjligen en golv- eller panelspik. Hästkosömmen (F26) var 22 mm lång, grytdelen (F21) 37 x 22 x 7 mm och det möjliga beslaget (F32) var 61 x 26 mm stort. Dessa fynd slängdes efter registrering. Det enda järnföremål som sparades var F13, delen av den eventuella saxskänkeln. Föremålet var 75 mm långt och vägde 13 gram. Fyndet gick dock inte att datera närmare.

Keramik

Vid yta A framkom en hel del keramik, främst i kulturlagret A2546. Totalt rörde det sig om 661 gram. Ett urval av keramiken sparades. De olika fragmenten kom från skålar, fat och övriga typer av kärl. All keramik var av typen BII:4 och daterades till efter år 1650 alternativt efter år 1720 (F19, 33). F14 och 17 bestod av bitar av brätte och mynning från fat. Dekoren var invändig vitengobe med hemrad dekor. F15 och 16 bestod av mynningsbitar med invändig vitengobe. F18 var en mynningsbit med invändig vitengobe samt blyglasyr med vågband. F19 var också en mynningsbit med invändig heltäckande

gulvit blyglasyr. Till de fynd som inte sparades efter registrering hörde F22–24 och 33. F22 var en bit fajans, 26 x 23 x 4 mm stor. Det var en del av en buk och godset var gulbrunt med vit tennglasyr. Möjligen kan det ha varit svensktillverkat, efter år 1720. F23 var en mynningsbit av flintgods, 17 x 13 x 2 mm. Eventuellt kan den också ha varit svensktillverkad. En datering var efter år 1770. F24 var keramik av typen BII:4. Det var två fragment av ett brätte, 60 x 40 x 4 mm respektive 50 x 35 x 5 mm stora. Godset var dekorerat med invändig vitengobe och daterades till efter 1650. F33 var också en bit från ett brätte på ett fat. Godset var av typen BII:4 och bestod av invändigt heltäckande gulvit blyglasyr. Fragmentet var 45 x 45 x 10 mm stort och daterades till efter 1720.

Figur 22. Ett urval av keramiken som framkom vid Fullerö gamla bytomt, yta A. Överst från vänster, ett fragment med gulvit blyglasyr samt två fragment med hemrad dekor, underst ett fragment med blyglasyr och vågbandsmönster. Foto: Olle Norling.

Metall

Vid schaktning vid yta B framkom en bit hoprullad metall (F12). Förmodligen rörde det sig om någon form av blyämne. Rullen var 60 x 17 mm och vägde 38 gram. Fyndets ålder och eventuella användningsområde gick inte att avgöra. Fyndet sparades dock med tanke på att bly till exempel kan ingå i bronsålderns bronsgjutning och dateringar till bronsålder framkom vid RAÄ 602, boplats Trekanten (Onsten-Molander & Wikborg 2006).

Piplera

I kulturlagret A2546 vid yta A framkom ett huvudfragment av en kritpipa (F34) som inte gick inte att datera närmare. Fragmentet sparades inte.

Naturvetenskapliga analyser

Från förundersökningen Fullerö–Storvreta skickades fem prover in för ¹⁴C-datering. Det var kol från härdarna A50 (yta C) och 751 (yta B), kol från kokgroparna A2086 och 2167 (båda yta D) samt obränt trä som påträffades under stensyllen A2 (yta A). Proven skickades först till Thomas Bartholin på Scandinavian Dendro Dating för en analys av vedart (se tabell 7). Veden i A310 kom från al, i A883 och 3006 var del tall, i A2409 ek och A2394 innehöll hassel och ek. Från det sista provet skickades hasseln in för datering.

<i>Provid.</i>	<i>Anl.nr.</i>	<i>Provmängd</i>	<i>Analyserad mängd</i>	<i>Träslag</i>	<i>Egenålder</i>	<i>¹⁴C</i>	<i>Anm.</i>
310	50	8 ml	2 st	al	≤ 30 år	x	
883	751	25 ml	11 st	tall	≤ 50 år	x	
2394	2086	9 ml	10 st	hassel	≤ 10 år	x	
				ek	≤ 100 år		
2409	2167	8 ml	22 st	ek	≤ 100 år	(x)	Egenålder svår att bedöma.
3006	2	12 ml	4 st	tall	≤ 75 år	?	Skickades ändå till datering

Tabell 7. Resultat av vedartsanalys utförd av Thomas Bartholin.

Dateringen av kol- och vedproverna utfördes av Göran Possnert och Maud Söderman vid Ångströmlaboratoriet, Uppsala universitet (se tabell 8). Härden A50 på yta C daterades till romersk järnålder och härden A751 på yta B till yngre bronsålder. De båda kokgroparna A2086 och 2167 på yta D daterades till övergången äldre–yngre bronsålder respektive yngre bronsålder. Träprovet från stensyllen A2 på yta A fick en datering till historisk tid (sekelskiftet 1800/1900). Här finns en viss osäkerhet kring huruvida träet verkligen kom från en konstruktion knuten till stensyllen eller om det var rester efter rötter. Dateringen är dock inte helt oväntad, då vi från kartmaterial vet att bytomten var i bruk fram till och med 1800-talets slut.

<i>Lab.nr.</i>	<i>Kontext</i>	<i>Mat.</i>	<i>¹⁴C-år BP</i>	<i>Kal 1</i>	<i>Prob.</i>	<i>Kal 2</i>	<i>Prob.</i>
Ua-33737	A50	al	1650±40	330-440 AD	65,1 %	250-290 AD	5,1 %
	hård			490-510 AD	3,1 %	320-540 AD	90,3 %
Ua-33738	A751	tall	2495±35	770-730 BC	12,9 %	790-500 BC	93,5 %
	hård			700-540 BC	55,3 %	440-410 BC	1,9 %
Ua-33739	A2086	hassel	2930±40	1210-1050 BC	68,2 %	1270-1000 BC	95,4 %
	kokgrop						
Ua-33740	A2167	ek	2610±40	820-770 BC	68,2 %	900-870 BC	1,2 %
	kokgrop					850-740 BC	85,7 %
						690-660 BC	4,9 %
						640-590 BC	3,6 %
Ua-33741	A2	tall	115±35	1680-1730 AD	18,5 %	670-1780 AD	32,6 %
	stensyll			1800-1930 AD	49,7 %	1790-1940 AD	62,8 %

Tabell 8. ¹⁴C-daterade anläggningar från förundersökning Fullerö-Storvreta.

Diskussion

Vid förundersökningen lokaliserades fornlämningar vid samtliga undersökta ytor inom den aktuella sträckan för VA-ledningen.

Inom yta A (RAÄ 207, 235) framkom tio arkeologiska objekt (figur 6–7). Lämningarna utgjordes främst av kultur- och odlingslager samt stolphål i anslutning till platsen för Fullerö gamla bytomt. Dessutom framkom en möjlig stensyll. Samtliga arkeologiska objekt undersöktes. Lagret närmast den gamla bytomten var runt 0,30 meter djupt och innehöll en stor mängd fynd, främst med datering till 1600- och 1700-tal. Bedömningen var att lämningarna utgjorde en del av Fullerö gamla bytomt, vilken belagts i äldre kartmaterial. Fullerö by är känd sedan år 1299 och var relativt stor, att döma av arkivmaterial och de äldsta kartorna. Merparten av gårdarna låg samlade på en bytomt invid Fyrisån. Händelseförloppet i området är dock okänt. Uppfattningen var också att de båda fornlämningarna RAÄ 207 och 235 inte kunde ses som separata lämningar, utan att de, i och med resultaten från denna förundersökning, borde ses som sammanhängande. Den uppdelning som nu förelåg var snarare följd av uppodling.

För yta A förordade Upplandsmuseet en fortsatt undersökning, då man här bedömde att möjligheten att bygga upp kunskap och försök att klarlägga frågor rörande till exempel bytomtens etablering och eventuella omstruktureringar var mycket god, detta bland annat tack vare ett rikligt fyndmaterial i kulturlager samt de möjliga resterna efter stensyllar. Att dateringen från stensyllen var av relativt ungt datum (sekelskiftet 1800/1900-tal) motsäger inte förväntan att det skulle finnas medeltida lämningar i området. Fyndmaterialet talar för detta. Dateringen till 1800-tal är inte heller helt oväntad, då vi från kartmaterial vet att bytomten var i bruk fram till och med 1800-talets slut.

Inom yta B (RAÄ 602) påträffades endast fem arkeologiska objekt; stolphål och härdar (figur 9). Samtliga anläggningar låg samlade i den södra delen, i anslutning till boplatsslämningarna RAÄ 602, Trekanten. Samtliga anläggningar grävdes och bedömdes ligga i ett utkantsområde av en större boplat. En anläggning daterades till yngre bronsålder.

Inom yta C (RAÄ 601) framkom 28 arkeologiska objekt (figur 11a–b). De utgjordes av en lagerrest, i övrigt stolphål och härdar. Vissa av anläggningarna dokumenterades endast i plan. Anläggningarna låg spridda i hela schaktet, några koncentrationer kunde urskiljas. Eventuellt dolde sig en möjlig huskonstruktion i en av koncentrationerna. Anläggningarna inom yta C tolkades ingå som en del i det större boplatssområde som undersökts vid RAÄ 601, Björkgården. En anläggning daterades till romersk järnålder.

Yta D hade i ett första skede förts till boplatsslämningarna vid fornlämning RAÄ 191, men efter avslutad undersökning tolkades de utgöra en separat boplatsslämning och fick efter anmälan till fornminnesregistret den nya beteckningen RAÄ 640. Inom ytan framkom 65 arkeologiska objekt (figur 14 & 15a–g). De utgjordes av stolp- och störhål, härdar, kokgropar, lager, mörkfärgningar samt nedgrävningar. Vissa av anläggningarna dokumenterades endast i plan. En möjlig huskonstruktion samt två, möjligen tre, hägnadsrester gick att urskilja. Två anläggningar daterades till bronsålder.

För sträckorna B–D föreslog Upplandsmuseet att dessa kunde lämnas utan vidare antikvariska åtgärder. Detta gjordes med motiveringen att man utifrån resultaten från de upptagna schakten, anläggningstyper, deras frekvens, inbördes relation och fyndinnehåll, med säkerhet kunnat konstatera boplatssområden och verksamhetsytor.

Att utöka undersökningen stod, i detta enskilda fall, inte i proportion till ytterligare kunskapsförvärv. Dock valde Upplandsmuseet att prioritera ett antal dateringar, främst från yta C och D, dels med tanke på framtida diskussioner kring områdets historiska utveckling, dels med tanke på eventuella framtida exploateringar av detta område.

Sammanfattning

I november 2006 utförde Upplandsmuseet en arkeologisk förundersökning på fyra sträckor (A–D) mellan Fullerö och Storvreta i Uppsala socken. Sammanlagt påträffades 107 arkeologiska objekt. Undersökningen föranleddes av anläggandet av en VA-ledning Fullerö–Storvreta. Inom tre av ytorna (B–D) påträffades förhistoriska lämningar av boplatsskikt. Det rörde sig främst om stolphål, störhål, härdar och kokgropar. Dateringarna hamnade i bronsålder och romersk järnålder. Två av områdena, yta C och yta B, angränsade till tidigare undersökta boplatsslämningar, RAÄ 601, boplatsskikt Björkgården, respektive RAÄ 602, boplatsskikt Trekanten. Inom yta D påträffades också boplatsslämningar vilka inte kunde knytas till någon tidigare registrerad fornlämning. Inom den fjärde ytan, yta A, invid Fyrisån, framkom lämningar från historisk tid, däribland ett kulturlager och en möjlig stensyll. Kulturlagret innehöll ett rikt fyndmaterial, bland annat keramik, obrända ben, tegel, järnföremål och glas. Lämningarna tolkades utgöra en del av Fullerö gamla bytomt, RAÄ 207 och 235.

Figur 23. Yta A, Fullerö–Storvreta, i novemberkyla. Grävarbetet avslutas, schakten läggs igen och arkeologerna packar ihop. Bilden tagen mot öster. Foto: Elin Säll.

Administrativa uppgifter

Plats: Fullerö 21:57, 21:58 och 23:28, Uppsala socken

Fornlämningsnummer: 207, 601, 602 och 640

Fornlämningstyp: Boplats och historisk bytomt

Undersökningstyp: Förundersökning

Orsak: Anläggandet av VA-ledning Fullerö–Storvreta

Fältarbetsperiod: 6–13 november 2006

Koordinatsystem: RT90, 2,5 gon

Höjdsystem: RH2000

Projektledare: Berit Schütz

Projektdeltagare: Evelina Johansson och Elin Säll

Upplandsmuseets diarienummer: Ar-1285-2006

Upplandsmuseets projektnummer: 8186

Beställare: VA- och avfallskontoret, Uppsala kommun

Handläggare på länsstyrelsen i Uppsala län: Tina Fors

Länsstyrelsens beslutsdatum och diarienummer: 19 oktober 2006, dnr 431-12792-06

Fynd samt icke analyserade prover: Förvaras i Upplandsmuseets föremålsmagasin i

Morgongåva under inventarienummer UM39798

Arkivmaterial: Förvaras vid Upplandsmuseet

Referenser

Lantmäteriakter och arkiv

Lantmäteriverket, Gävle

Gamla Uppsala socken

Ekeby

B22-7:A5:102-104

1640-41

Geometrisk avmätning

B22-7:1

1705

Ägodelning

Fullerö

B22-9:A5:96-99

1640-41

Geometrisk avmätning

B22-9:1

1720-22

Ägodelning

B22-9:2

1763

Storskifte

Statens Historiska museum, SHM 15992 (Tillväxten 1917).

Litteratur

Björck, N. & Appelgren, K. 2006. *Boplats och gravar från äldre järnålder i Fyrisåns dalgång. Väg E4, sträckan Uppsala–Mehedeby. Uppland, Gamla Uppsala socken, Fullerö 21:21 och 21:57, RAÄ 598*. Riksantikvarieämbetet, UV Gal, rapport 2005:5. Arkeologisk förundersökning och undersökning. Arkeologi E4 Uppland. Uppsala.

DMS 1984. *Det Medeltida Sverige. 1:2. Tiundaland: Ulleråker, Vaksala, Uppsala stad*. O. Ferm & S. Rahmqvist (red.). Riksantikvarieämbetet. Stockholm.

Karlenby, L. 1993. *Ett tvärsnitt genom Gamla Uppsala socken. Arkeologiska undersökningar inför gång- och cykelvägen mellan Gamla Uppsala och Storvreta*. Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer. Rapport UV 1993:3. Stockholm.

Norborg, L-E. 1969. *Rättare. Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid*. J. Granlund (red.). Band XIV. Malmö.

Onsten-Molander, A. & Wikborg, J. 2006. *Trekanten och Björkgården. Boplatslämningar från brons- och järnålder vid Fullerö. Undersökningar för E4. RAÄ 601 & 602, Gamla Uppsala socken, Uppland*. Societas Archaeologica Upsaliensis. SAU skrifter 13. Arkeologi E4 Uppland. Uppsala.

Söderberg, U. 1977. *Gustav I:s arv och eget i Uppland – en godsmassas framväxt, organisation och förvaltning. Studier till Det medeltida Sverige 1*. Kungl. Vitterhets historie och antikvitets akademien. Stockholm.

Wahlberg, M. (red.). 2003. *Svenskt ortnamnslexikon*. Språk- och folkminnesinstitutet. Uppsala.

Wallner, H. 1994. Ekeby – byn vid åsgeomskärningen och forsarna. I: *Storvretabygden. Hembygdens årsbok 1994*. Ekeby Qvarn. Storvreta kultur- och hembygdsförening. Hembygdsgruppen. 31–56.

Östling, A. 2003. Skärna – gränsområde mellan Gamla Uppsala och Ärentuna. I: Y. Fontell & K. Jahn (red.). *Arkeologi E4, årsberättelse 2002. Utgrävningar från Uppsala till Tierp*. Uppsala.

Muntliga uppgifter

Rahmqvist Sigurd, fil. dok. Upplandsmuseet.

Bilaga 1. Schakt- och anläggningslista

Fullerö 21:57 (Yta A)

<i>Schakt-id</i>	<i>Längd (m)</i>	<i>Area (m²)</i>	<i>Ark. objekt</i>
2699	10,50	35,59	3 (4)

<i>Id</i>	<i>Typ</i>	<i>L (m)</i>	<i>B (m)</i>	<i>Dj (m)</i>	<i>Planform</i>	<i>Profilform</i>	<i>Kommentar</i>
2	Stensyll						Består av stenar tolkade som kon-struktion.
2685	Konc. obr. trä	0,52	0,35	0,08	Rektangulär	Oregelbunden	Hör till A2?
2690	Konc. obr. trä	0,44	0,25	0,04	Oval	Oregelbunden	Hör till A2?
2843	Lager	4,00	2,00		Rektangulär		Plandok.

<i>Schakt-id</i>	<i>Längd (m)</i>	<i>Area (m²)</i>	<i>Ark. objekt</i>
2708	107	228,14	5

<i>Id</i>	<i>Typ</i>	<i>L (m)</i>	<i>B (m)</i>	<i>Dj (m)</i>	<i>Planform</i>	<i>Profilform</i>	<i>Kommentar</i>
2485	Stolphål	0,61	0,45	0,36	Oval	U-form	
2494	Stolpfärgning	0,22	0,16	0,07	Oval	Skålform	
2517	Stolphål	0,47	0,44	0,12	Oval	Flat botten, sneda sidor.	
2546	Lager	9,15	1,90	0,30	Avlång	Oregelbunden	Kulturlager
2882	Lager	2,74	2,13	0,13	Oregelbunden	Oregelbunden	Odlingslager?

<i>Schakt-id</i>	<i>Längd (m)</i>	<i>Area (m²)</i>	<i>Ark. objekt</i>
2902	185,85	325,35	1

<i>Id</i>	<i>Typ</i>	<i>L (m)</i>	<i>B (m)</i>	<i>Dj (m)</i>	<i>Planform</i>	<i>Profilform</i>	<i>Kommentar</i>
2940	Lager	3,60	3,15	0,13	Oregelbunden	Oregelbunden	Odlingslager?

<i>Schakt-id</i>	<i>Längd (m)</i>	<i>Area (m²)</i>	<i>Ark. objekt</i>
2979	39,10	81,11	0

Fullerö 21:58 (Yta B)

<i>Schakt-id</i>	<i>Längd (m)</i>	<i>Area (m²)</i>	<i>Ark. objekt</i>
776	66,30	134,22	5

<i>Id</i>	<i>Typ</i>	<i>L (m)</i>	<i>B (m)</i>	<i>Dj (m)</i>	<i>Planform</i>	<i>Profilform</i>	<i>Kommentar</i>
690	Stolphål	0,57	0,47	0,24	Oval	Skålform	
701	Härd	1,39	1,18	0,18	Oval	Skålform	
729	Stolphål	0,10	0,10	0,10	Rund/rundad	Skålform	
741	Stolphål	0,42	0,36	0,14	Oval	Skålform	
751	Härd	1,60	1,50	0,14	Oval	Skålform	

<i>Schakt-id</i>	<i>Längd (m)</i>	<i>Area (m²)</i>	<i>Ark. objekt</i>
817	89,80	209,84	0

<i>Schakt-id</i>	<i>Längd (m)</i>	<i>Area (m²)</i>	<i>Ark. objekt</i>
833	16,30	27,58	0

Fullerö 23:28 (Yta C)

Schakt-id *Längd (m)* *Area (m²)* *Ark. objekt*
 325 176,30 370,73 28 (29)

<i>Id</i>	<i>Typ</i>	<i>L (m)</i>	<i>B (m)</i>	<i>Dj (m)</i>	<i>Planform</i>	<i>Profilform</i>	<i>Kommentar</i>
50	Härd	1,55	1,10	0,18	Oregelbunden	Oregelbunden	Otydlig gräns åt sydväst.
65	Härd	0,83	0,83	0,10	Rund/rundad	Oregelbunden	
88	Stolphål	0,18	0,18	0,15	Rund/rundad	Oregelbunden	
95	Stolphål	0,20	0,20	0,06	Rund/rundad	Skålform	
102	Stolphål	0,25	0,25	0,13	Rund/rundad	Skålform	
110	Stolphål	0,35	0,30	0,06	Oval	Flat botten, raka kanter.	
118	Stolphål	0,80	0,80	0,33	Rund/rundad	Sned botten, raka kanter.	Två anl.? Ev. stolpfärgning.
127	Stolphål	0,20	0,20	0,14	Rund/rundad	Skålform	
140	Stolphål	0,30	0,30	0,16	Rund/rundad	Oregelbunden	Två anl.?
153	Stolphål	0,43	0,43	0,10	Rund/rundad	Skålform	Sneddar ner i A554.
160	Utgår						
180	Härd	1,50	0,80	0,20	Oregelbunden	Oregelbunden	
207	Härd	0,80	0,70	0,09	Oval	Flack	
216	Stolphål	0,50	0,40	0,10	Oval	Skålform	
232	Stolphål	0,15	0,15	0,03	Rund/rundad	Sned botten, raka kanter.	
240	Stolphål	0,16	0,16	0,16	Rund/rundad	Flat botten, raka kanter.	
247	Stolphål	0,60	0,60	0,09	Rund/rundad	Oregelbunden	
263	Stolphål	0,50	0,45	0,09	Oval	Skålform	
270	Stolphål	0,47	0,38	0,23	Oval	Oregelbunden	Ev. djurgång i norra änden. Kulturlager
520	Lager	7,80	3,20	0,12	Oregelbunden	Oregelbunden	
554	Stolphål	0,26	0,26	0,22	Rund/rundad	Oregelbunden	
598	Stolphål	0,16	0,16		Rund/rundad		Plandok.
604	Stolphål	0,11	0,11		Rund/rundad		Plandok.
610	Stolphål	0,64	0,64		Rund/rundad		Plandok.
618	Stolphål	0,20	0,20		Rund/rundad		Plandok. Del av A554 el. 153.
625	Stolphål	0,19	0,19		Rund/rundad		Plandok.
632	Stolphål	0,50	0,50		Rund/rundad		Plandok. Otydl. avgr. åt öster.
640	Stolphål	0,60	0,36		Oval		Plandok.
647	Stolphål	0,50	0,36		Oval		Plandok.

Fullerö 23:28 (Yta D)

Schakt-id *Längd (m)* *Area (m²)* *Ark. objekt*
1348 34,70 57,08 2

<i>Id</i>	<i>Typ</i>	<i>L (m)</i>	<i>B (m)</i>	<i>Dj (m)</i>	<i>Planform</i>	<i>Profilform</i>	<i>Kommentar</i>
1341	Störhål	0,11	0,11	0,04	Rund/rundad	Skålform	Nedgrävd i lager A1938.
1938	Lager	34,40	1,80	0,53	Oregelbunden	Oregelbunden	Naturligt avsatt?

Schakt-id *Längd (m)* *Area (m²)* *Ark. objekt*
1883 89 176,85 5 (6)

<i>Id</i>	<i>Typ</i>	<i>L (m)</i>	<i>B (m)</i>	<i>Dj (m)</i>	<i>Planform</i>	<i>Profilform</i>	<i>Kommentar</i>
1836	Stolphål	0,56	0,50	0,26	Oval	Skålform	Liknar A1853 och 1860.
1846	Stolphål	0,22	0,22		Rund/rundad		Plandok.
1853	Stolphål	0,58	0,58	0,26	Rund/rundad	Skålform	Liknar A1836 och 1860.
1860	Stolphål	0,43	0,40	0,32	Rund/rundad	Skålform	Liknar A1853 och 1836.
1870	Härd	0,60	0,60	0,28	Rund/rundad	Skålform	
1956	Utgår						

Schakt-id *Längd (m)* *Area (m²)* *Ark. objekt*
1962 147,10 266,16 9

<i>Id</i>	<i>Typ</i>	<i>L (m)</i>	<i>B (m)</i>	<i>Dj (m)</i>	<i>Planform</i>	<i>Profilform</i>	<i>Kommentar</i>
2043	Lager	31,0	1,80	0,20	Oregelbunden	Oregelbunden	Odlingslager?
2050	Stolphål	0,22	0,21		Oval		Plandok.
2062	Stolphål	0,23	0,20		Oval		Plandok.
2073	Stolphål	0,46	0,43	0,12	Oval	Oregelbunden	
2080	Stolphål	0,22	0,22		Rund/rundad		Plandok.
2086	Kokgrop	1,10	0,61	0,50	Oval	Skålform	
2096	Stolphål	0,36	0,33		Oval		Plandok.
2103	Stolphål	0,50	0,50	0,20	Rund/rundad	Skålform	
2110	Stolphål	0,66	0,60	0,28	Oval	Skålform	

Schakt-id *Längd (m)* *Area (m²)* *Ark. objekt*
1719 131,20 318,92 32

<i>Id</i>	<i>Typ</i>	<i>L (m)</i>	<i>B (m)</i>	<i>Dj (m)</i>	<i>Planform</i>	<i>Profilform</i>	<i>Kommentar</i>
1447	Stolphål	0,40	0,40	0,15	Rund/rundad	Flat botten, sneda kanter.	Del av hägnad?
1455	Stolphål	0,34	0,30		Oval		Plandok. Del av hägnad?
1463	Stolphål	0,27	0,24		Oval		Plandok. Del av hägnad?

<i>Id</i>	<i>Typ</i>	<i>L (m)</i>	<i>B (m)</i>	<i>Dj (m)</i>	<i>Planform</i>	<i>Profilform</i>	<i>Kommentar</i>
1470	Nedgrävning	0,70	0,45		Oregelbunden		Plandok. I schaktkant.
1478	Härd/Kokgrop	1,72	1,15		Rund/rundad		Plandok. I schaktkant.
1488	Stolphål	0,30	0,30	0,11	Rund/rundad	Skålform	Del av hägnad?
1500	Stolphål	0,48	0,37		Oval		Plandok.
1510	Härd/Kokgrop	1,20	1,20		Rund/rundad		Plandok.
1530	Stolphål	0,60	0,60		Rund/rundad		Plandok. Ingår i ev. hus A3.
1538	Stolphål	0,86	0,65		Oval		Plandok. Ingår i ev. hus A3.
1546	Härd	0,70	0,70	0,10	Rund/rundad	Flack	Botten av härd? Ingår i ev. hus A3.
1555	Stolphål	0,59	0,39		Rund/rundad		Plandok. I schaktkant. Ingår i ev. hus A3.
1562	Stolphål	0,22	0,22		Rund/rundad		Plandok.
1570	Stolphål	0,75	0,60	0,22	Oval	Oregelbunden	Ingår i ev. hus A3.
1580	Stolphål	0,60	0,50		Oregelbunden		Plandok. Vid sten. Ingår i ev. hus A3.
1598	Mörkfärgning	0,58	0,50		Oregelbunden		Plandok. I schaktkant, invid dike. Tveksam som förhistorisk anl.
1610	Härd	0,82	0,56	0,12	Oval	Oregelbunden	
1621	Kokgrop	1,26	0,82	0,28	Oval	Skålform	
1633	Stolphål	0,30	0,30	0,16	Rund/rundad	Oregelbunden	Ingår i hägnad A4.
1640	Stolphål	0,20	0,18		Rund/rundad		Plandok. Ingår i hägnad A4.
1646	Stolphål	0,46	0,46		Rund/rundad		Plandok. Ingår i hägnad A4.
1655	Stolphål	0,26	0,24		Oval		Plandok. Ingår i hägnad A4.
1663	Stolphål	0,26	0,26		Rund/rundad		Plandok. Ingår i hägnad A4.
1670	Stolphål	0,25	0,21		Oval		Plandok. Ingår i hägnad A4.
1677	Stolphål	0,28	0,28	0,05	Rund/rundad	Flack	Ingår i hägnad A4.
1684	Stolphål	0,36	0,36		Rund/rundad		Plandok. Ingår i hägnad A4.
1692	Stolphål	0,20	0,20		Rund/rundad		Plandok.
1697	Stolphål	0,17	0,17		Rund/rundad		Plandok.
1703	Härd/Kokgrop	1,10	1,10		Rund/rundad		Plandok.
1712	Stolphål	0,20	0,20		Rund/rundad		Plandok.
1785	Stolphål	0,38	0,36		Rund/rundad		Plandok. I schaktkant.
1822	Stolphål	0,42	0,37		Oval		Plandok.

Schakt-id *Längd (m)* *Area (m²)* *Ark. objekt*
 2128 119,60 222,28 17

<i>Id</i>	<i>Typ</i>	<i>L (m)</i>	<i>B (m)</i>	<i>Dj (m)</i>	<i>Planform</i>	<i>Profilform</i>	<i>Kommentar</i>
2167	Kokgrop	2,00	1,20	0,29	Oregelbunden	Skålform	I schaktkant.
2183	Stolphål	0,52	0,45		Oval		Plandok.
2193	Hård/Kokgrop	0,90	0,86		Oval		Plandok.
2207	Hård	0,50	0,42		Oval		Plandok. Rest av hård.
2218	Stolphål	0,28	0,28	0,22	Rund/rundad	Skålform	Ingår i hägnad A5.
2227	Stolphål	0,26	0,26		Rund/rundad		Plandok. Ingår i hägnad A5.
2235	Stolphål	0,49	0,28		Oregelbunden		Plandok. Ingår i hägnad A5.
2250	Stolphål	0,33	0,26		Oval		Ev. 2 anl. Plandok. Ingår i hägnad A5.
2259	Stolphål	0,29	0,26		Oval		Plandok. Ingår i hägnad A5.
2267	Stolphål	0,33	0,29		Oval		Plandok. Ingår i hägnad A5.
2275	Stolphål	0,30	0,27		Oval		Plandok. Ingår i hägnad A5.
2284	Stolphål	0,13	0,13	0,07	Rund/rundad	Flat botten, sneda kanter.	Ingår i hägnad A5.
2291	Störhål	0,10	0,10		Rund/rundad		Plandok. Ingår i hägnad A5.
2297	Ränna	2,00	0,16	0,14	Avlång	Oregelbunden	Ingår i hägnad A5. Ev. stolphål i västra kanten.
2306	Stolphål	0,42	0,29		Oregelbunden		Plandok. Ingår i hägnad A5. Ev.2 anl.
2318	Stolphål	0,16	0,12		Oval		Plandok. Ingår i hägnad A5.
2325	Stolphål	0,26	0,24		Oval		Plandok. Ingår i hägnad A5.

Schakt-id *Längd (m)* *Area (m²)* *Ark. objekt*
 2370 35 61,27 0